

2/2 “Sobre a cenografia de
“As laranxas mais laranxas de todas las laranxas”.

Índice

Introdução.....	3
1.Texto.....	4
2.Contexto da peça.....	5
2.1 Análise do texto e elementos de pesquisa pertinentes para a definição da proposta cenográfica.....	10
3.Trabalho prático de criação:	
3.1 Imagens de apoio para cenografia, adereços e figurinos	11
3.2 Storyboard das principais mudanças de cena.....	23
3.3 Desenhos finais para Figurinos.....	27
3.5 Desenhos e maquete final para a Cenografia.....	30
4.Planificação para execução da cenografia e adereços:	
4.1 Implantação do cenário no Salón Teatro e desenhos técnicos do cenário.....	32
4.2 Desenho técnico do adereço da Galinha Azul e maquete à escala 1:10.....	37
4.3 Amostras de linóleo para o chão.....	38
4.4 Desenho para Gobos / projecção frontal (galinhas, sapato e tinta).....	38
5. Resultado final:	
5.1 Cartaz e Ficha Técnica.....	40
5.2 Registo fotográfico do ensaio geral	42
5.3 Dossier de imprensa.....	45
6. Bibliografia e Audiovisuais (CD e DVD).....	51

Introdução

O presente documento tem como objectivo dar a conhecer um trabalho artístico e profissional seleccionado pela docente Marta Sofia da Silva – equiparada a assistente do 2º triénio, do curso de Teatro/Cenografia da Escola Superior de Música e Artes do Espectáculo do Instituto Politécnico do Porto.

O espectáculo “As Laranxas mais Laranxas de todas as Laranxas” foi realizado em 2004 no Centro Dramático Galego, com texto de Carlos Casares, com a adaptação cénica e encenação de José Caldas.

É um espectáculo dirigido para o público infanto-juvenil e retracta a necessidade enquanto cenógrafa de simplificar ao máximo o espaço cenográfico, para dar relevo às personagens que também foram idealizadas por mim e resulta com a cenografia num ambiente assente num conceito de “commédia dell Arte + novo circo”.

1. Texto

As laranxas mais laranxas de todas as laranxas

de Carlos Casares

adaptación e dramaturxia

de José Caldas

Espacio escénico

Grande picadeiro (touradas/circo) máxico. Porta xiratoria, ao fondo, de onde entran e saen os artistas. Laranxas (bolas) penduradas do ceo, con unha enorme árbore que cobre a escenografía. Xarro e bacia antigos de louza, nun lado da escena.

Personaxes

Especie de clowns subrealistas, mestura de populares dunha aldea de Galicia cos personaxes da comedia dell'arte.

Elias

Anxa

Coro dos veciños

Veciño da Escopeta

Veciño Gordo

Veciña Sabida

Veciña Desdentada

(O ovo, a galiña Petra (galiña azul), a laranxa serán obxectos animados manipulados polos actores)

Escena 1

(Atmosfera de mencer, do escuro xorden raios de luz, canto de paxaros, penumbra, Elias espreita e entra pola porta xiratoria – escena cómica/máxica coa porta. Elias diríxese ao xarro de uгаа e á bacia para lavarse – escena comico/máxica coas bolas de xabón. Séntase e finalmente descobre as laranxas, que agora están iluminadas polo sol forte. Elias corre en dirección á casa e atropélase coa porta xiratoria.)

Anxa (óese a voz) ¡Ai, Elias! ¿Pásache algo?

Elias (choroso) Non, prenda. É que saíron laranxas no limoeiro...

Anxa ¿Laranxas no limoeiro?

Elias Si, e moi grandes.

Anxa Serán limóns...

Elias Non. Son laranxas.

Anxa ¿Que color teñen ?

Elias Son color de tódalas laranxas.

Anxa E ti sabes de que color son tódalas laranxas?

Elias Da color de pel de túa cara.

Anxa Es un charrelo. A color da niña cara é color de sol, que che son traballadora.

Elias Pois as laranxas son laranxas e non limóns. Ver ver, senón...

Escena 2

(Aparece na porta Anxa, que ten a cara color de tódalas laranxas.. Elías sinala as laranxas co dedo, dende lonxe.)

Anxa (sorpresa) ¡Xesús, que bolas máis raras!

Elias Laranxas...

Anxa (Achegándose a elas) Laranxas ou o que sexan, que iso xa se verá.

Elías *Está ben claro.* (Co dedo índice toca unha, que lle estoura coma unha bomba. Chuva de papeliños negros. Cae de costas berrando de dolor, ou de medo.)

Elías *¡Que rareza de laranxas!*

Anxa (Axudándoo) *Iso pásache por te non fiar de mim... ¿Como vai dar laranxas un limoeiro?*

Elías *Cousas máis raras se viron.* (Érguese, sacode a pucha e colócaa na cabeza por 2ª vez.) *Tamén acontece que hai paxaros que falan.*

Anxa (Sacudíndolle o polvo) *Haberá, pero non din máis que bardalladas, e non son xente.*

Elías (Encamiñándose ó pozo) *¿E quen dixo que as cotorras fosen xente?* (Despexando auga na bacía) *Eu só digo iso, que non sería tan do outro mundo que un limoeiro dese laranxas.*

(Escóitanse pasos polo camiño)

Anxa (Espreitante) *Cala, que vén xente.*

Escena 3

(Aparece, moi nervioso, un veciño. Trae unha escopeta na man. Escopeta que é tamén un instrumento musical. Toca a súa música e canta.)

Veciño da Escopeta *Ouvíronse tiros por aquí. Por aquí ouvíronse tiros. Tiros por aquí ouvíronse. Aquí por tiros ouvíronse. Tiros aquí ouvíronse por.*

Anxa *Non foron tiros.*

Elías *Estouroume unha laranxa nos fuciños.* (sinala as laranxas co dedo)

Veciño da Escopeta *¡Vaia Toromelos!*

Elías *¿Como lles chamou vostede?*

Anxa *O señor chamoulles Toromelos.*

Elías *Son laranxas.*

Anxa *Se te lavases...*

Veciño da Escopeta (xustificándose) *O de toromelos é un dicir.. Pero laranxas, o que se di propiamente laranxas, tampouco son.*

Elías (Que se vai lavar) *¿Entón que son?*

Veciño da Escopeta *Poñamos que non sei, pero podemos abrir unha.*

(Achégase máis á árbore. Elías e Anxa corren cara a el)

Anxa *¡Non lle toque! ¡Non lle toque!*

Veciño da Escopeta (Deténdose) *Entón é certo que estouran.*

Elías *Xa lle diXen que me estourou unha nos fuciños.*

Escena 4

(Escóitanse voces de xente que se achega. Acoden máis veciños. Coro de veciños. Pequena banda que toca e danza)

Viciños (cantando e tocando) *¿Quen disparou por aquí? ¿Disparou quen por aquí.? ¿Por aquí quen disparou? ¿Aqui por disparou quen? ¿Quen? ¿Quen? ¿Quen?*

Anxa *Non disparou ninguén, Foi un estoupido.*

Veciño Gordo *¿Hai feridos?*

Elías (que non consegue lavarse) *Soamente este entroido.*

(Os veciños riñense áss gargalladas)

Viciña Desdentada *Lava esas larafuzas, home.*

Elías *Iso quería facer.*

Veciño Gordo (descobrinto as laranxas) *¡Eh, veciños, mirade, mirade!*

(Os veciños mostran asombro das máis diferentes maneiras. Con medo, con ledicia, aplaudindo e cantando. Pero ó Veciño Gordo dálle un desmaio.)

Veciños (cantan, tocan e danzan)

As laranxas máis laranxas de tódalas laranxas... toromelos. ¡Toromelos laranxas máis laranxas de tódalas laranxas ... toromelos!

Elías (a Anxa) *¿Que pasa agora?*

Anxa *Que parece que lle deu un mal a Toneladitas.*

Elías (ós veciños, berrando) *¿Fai falta botar unha man?*

Anxa *Con tanto lío non te oen.* (corre cara ó interior da casa) *Vou buscar tantiño coñac.* (Tropeza e cae como caera antes Elías) *Elías, a ver se arranxas esta porta dunha vez.* (entra na casa)

Veciña Desdentada *Deixádelle aire, que se afoga coa calor.*

Veciño da Escopeta *Que lle poñan os pés máis altos que a cabeza.* (cargando co Gordo, axudado polos outros) *¡Como pesa o lampantín este!*

Elías *Por favor, respecto nos dicires para un veciño desmaiado.*

Veciño Gordo (dende o seu desmaio) *¡Que se me vai, que se me vai o zapato dereito!*

Veciño da Escopeta *Facede un paso no muro, que pesa demasiado para dar a volta.*

Veciño Gordo *¡Que se me vai, que se me vai!*

Escena 5

(O zapato dereito do Veciño Gordo, vaise voando como un paxaro. Os veciños son tirados polo chan.)

Coro Veciños (tocan e cantan rexidos polo Veciño da Escopeta)

(musica)

Veciño Gordo ¿Onde anda o meu zapato?

Coro ¿Onde anda o meu zapato?

Veciño de Escopeta (Rexendo coa escopeta e apuntando ó ceo) Alá vai, alá vai...

Coro Alá vai, alá vai...

(Miran todos ó ceo, na mesma dirección que sinala a escopeta/batuta do mestre)

Veciña Desdentada Agora pasa por riba do telladp verde da casa da Severa.

Veciña Sabida Non é a casa da Severa, que é o campanario da Parroquia.

Veciño Gordo (Ó veciño da escopeta, suplicante) ¡Non lle tires, non lle tires!

Coro ¡Non lle tires, non lle tires!

Veciña Sabida Nunca outra che vin, un zapato voando...

Elías Cousas peores se teñen visto.

Anxa (Aparece cunha copa de coñac na man) Toma, Toneladitas. Farache bem.

Veciño Gordo Dáma por esta beira, que non quero ver as lambetadas esas...

Anxa Que lambetadas?

Veciño Gordo As cereixas da árbore esa.

Elías Son laranxas.

Veciño Gordo O que sexan.

Elías A cada cousa polo seu nome. ¿Que che parece se lle chamo pardal ó teu zapato?

Anxa ¿Que estás dicindo?

Veciño Gordo (Coa voz tomada)

É que o meu zapato dereito anda voando por riba do pobo, coma un paxaro, pero non é paxaro, que é zapato de pel de becerro e o teu home quérelle chamar pardal.

(Escóitase o cacaracá da galiña, que vén de poñer o ovo. Canta e ri.)

Veciña Desdentada Tem conta desa galiña, que che debeu facer algunha falcatuada.

Escena 6

Anxa (despreocupada, pero dirixíndose ó galiñeiro) É a galiña Petra, que ri cada vez que pon un ovo.

(A galiña segue rindo. O Veciño Gordo desmáíase.mentras os demias contemplan o ovo abraiados. Só Elías decata do desmaio do veciño)

Veciña Destendata Deste ovo saen polo menos cen tortillas.

Anxa Pero batelo leva tres días tamén polo menos.

Veciño Gordo (Erguéndose de medio corpo) Quero tortilla. (cae outra vez)

Elías Anxa, o Toneladitas quiere tortilla.

Veciño Gordo (Érguendose de medio corpo) Quero laranxas (volve caer)

Veciña Sabida Tamén quiere laranxas

Anxa Aquí non hai laranxas. As cirolas esas non se poden coller, que estouran.

Elías Non estourou máis ca unha, digo eu.

Anxa (Segura) Non estourou unha; é que podem estourar todas.

Unha Laranxa (sentida - acendéndose por dentro) Non señora. ¡Nin todos somos iguais!

(A galiña ri outra vez)

Veciña Sabida (andando) Outro ovo, Anxa. A ver que color ten.

Anxa Agora non é polo ovo. É que lle dá a risa plo que dixo a laranxa.

Veciña Sabida ¿Que laranxa?

Anxa A laranxa esa que eu pensei que era outra cousa.

Laranxa (acendendo-se) Pois son laranxa, a moita honra.

Elías Xo cho dicía eu, Anxa.

Veciño Gordo Quero tortilla.

Elías A ver se preparas unha tortilla para este home.

Veciña Desdentada É para a concorrência.

(Aplauden todos. Anxa diríxese ó interior)

Anxa Hai que bater o ovo. (Desaparece na porta)

Escena 7

(Anxa sai e da ovo a Veciña Sabia, que o manipula)

O ovo Que batan con tentiño, por favor.

Veciño da Escopeta (Botando a escopeta á cara)
¿Quen falou así?

Veciña Desdentada Foi o Toneladitas.

Veciño Gordo (Como dantes, protestando)

Eu non fun. Foi o ovo. Quero tortilla.

(cae de novo)

Veciño da Escopeta (com autoridade) *¡Que o ovo alegue canto teña que alegar!*

O Ovo *Está alegado. Dixen que batan a modiño, por favor.*

Veciño da Escopeta *Baterase co coidado nestes casos pertinentes.*

Elías *Nunca nesta casa se bateron os ovos sen contemplación.*

O Ovo *Tamén é certo, si señor.*

Veciña Desdentada (mirando ó Gordo, berrando) *¡Ó Toneladitas estáselle poñendo a cara verde!*

(metade esquerda da cara do veciño, ponse verde. Achéganselle todos)

Veciña Sabida *Seguro que é coa fame. Os famentos adoitan ter a cara verde.*

Veciña Desdentada *Seguro que é coa fame. Os famentos adoitan ter a cara verde.*

Veciña Sabida *Pero só se lle puxo verde unha meixela...*

Veciño da Escopeta *Entón soamente se trata de media fame.*

Elías *¡Ai Anxa! ¡Apura, que ó Toneladitas se lle puxo verde un anaco da cara por mor da fame! ¡Se non te dás presa, acabará por verdecer enteiro!*

(Aparece Anxa, vén cargada da barreños grandes e batedores igualmente en consonancia)

Anxa *Que agarde un pouco, que despois de todo, algo máis de verde non lle acaba coa fermosura natural.*

(As veciñas acoden a axudar. O Veciño da Escopeta apúntalle ó ovo)

O Ovo (nas mãos de Anxa) *¡Ai, Elías!*

Elías (que agora si ía lavarse) *¿Quen fala?*

O Ovo *Son eu, o ovo.*

Elías *¿Que che pasa?*

O Ovo *É que o home ese da escopeta parece que me quere disparar. E a verdade, dispensando, eu non son ningún coello.*

Veciño da Escopeta (suspendendo a súa acción)
¿Enton como imos cascar este bicho?

O Ovo (irritado) *¡Sen insultar, por favor, que aquí ninguén faltou. Eu non son ningún bicho.*

Elías *A ver se cascas o ovo, que o Escopetas está poñéndose nervioso.*

Escena 8

(Anxa pon o ovo a durmir coma se fose a un meniño)

Anxa *Meu oviño querido, ¿queres que che conte un conto?*

O Ovo *Quero.*

Anxa *¿O conto da Galiña Azul?*

O Ovo *Si, pero cóntao ben, non vaia ocorrer un accidente.*

Veciño da Escopeta (Preparado, por se acaso) *¿Quen falou aquí dun accidente?*

Elías *Non te asustes, home. É que unha vez, Anxa se trabucou e contoulle o conto que se lles conta ás galiñas chocas e apañou unha pedrada. Aínda leva a marca nun ollo.*

Escena 9

Anxa (contando) *Estes días anda o pobo pouco alborotado. ¿Acórdaste dun rapaz que se chama Lorenzo e que andaba sempre na compañía dun can pequeniño de trabo zuro?*

Pois Lorenzo ten unha galiña azul con cinco plumas roxas na ala dereita. É unha galiña moi bonita e moi rara. Pon ovos de cores. Xa puxo dous marelos, un rosa e tres verdemar. Ademais non di cacará como as outras galiñas sinón que di cocorocó. E esto ten preocupado ás autoridades.

Elías *Penso que te estás trabucando, Anxa.*

Anxa (Sen facer caso ó que di Elías – personaxe pasea coa galiña de brinquedo)

Tan preocupadas as ten que hai catro días lle chegou un oficio a Lorenzo pedíndolle que entregara á galiña polas boas. Lorenzo negouse, porque aínda que lle din que soio é pra que a vexa un veterinario, o certo é que, según dixó o señor Casimiro, o porteiro do Concello, á galiña vana matar.

Elías *Ten conta, Anxa, non vaías apañar outra pedrada, que ese conto non é o conto de abrir os ovos.*

Anxa (nas mesmas) *O alcaide; Manolito Listón, dixó nunhas declaracións que fixo prá televisión e prós periódicos...*

Veciño da Escopeta *Que non se podía tolerar a existencia dunha galiña azul, porque unha galiña azul que pon ovos de cores e que di cocorocó en vez de cacaracá non é unha galiña como é debido.*

Escena 11

Anxa *O caso é que o pobo anda todo alborotado e o pobre Lorenzo non levanta cabeza. Antes paseaba todo contento ca súa galiña pola rúa, pero agora está na casa e algúns din que á galina tena disfrazada de blanco pra que non lla conozan. Pero certo, pouco se sabe. Eu non sei qué vai pasar, porque os veciños están de parte de Lorenzo e da galiña.*

O Ovo

Probre Lorenzo.

Anxa *Non teñas pena, que xa che contarei en que queda todo esto.*

Elías *Para, Anxa, para, que vas mal, que che vai soltar un pau. (escóitase a risa da galiña Petra) Olla como ri a galiña.*

Veciña Sabida *Dáme no corpo que ó Toneladitas lle vai verdecen tamén a outra meixela.*

Anxa *As cinco da tarde, chegaron os gardas a buscar á galina azul, de parte de Manolito Listón. Facía moito sol e podía ser un día ben ledado si non fora pola pena que tiñamos todos.*

Elías *¡Para, para, muller, para!*

A xente congregouse diante da casa de Lorenzo.

Escena 10

(O ovo convértese nunha especie de fonte cichando para enriba. Elías o primeiro e logo tódolos demais afánanse en tapar o buraco e vanse tornando amarelos.)

Veciña Desdentada *¡O zapato de Toneladitas!
¡Coitado! ¡Coitado! (cubriendo a cabeza coas mans)*

(O zapato cáelle na cabeza ó Viciño da Escopeta e chimpa com el patas enriba. De súpeto, coma se unha acción implicase a outra, ponse de pé o Veciño Gordo.)

Viciño Gordo (medio durmido) *Quero tortilla.*

Anxa *Non hai ovos.*

Elías *Ben he advertín que estabas trabucada.*

Anxa *Nunca me lembro de cal é o conto de abrir os ovos e cal o de abrir as fontes.*

Veciña Desdentada *Ó Escopetas saíronlle tres chichóns...*

Veciña Sabida *Ponlle tantiño mel para que lle baixen.*

Veciña Sabida (Que descubriu ó Veniño Gordo dando saltiños para coller unha laranxa.) *O toneladitas quere coller unha laranxa.*

Veciño da Escopeta *¡Mans enriba, Toneladas! ¡Non te movas ou déixote seco!*

(O veciño gordo ponse a tremer. O medo túrralle escandalosamente dos pantalóns, que ceden. Cae unha laranxa ó chan, e cando todos pensaban que ía estoupar, non estoupa. Pasados uns segundos de silencio espreitante, respiran fondo.)

Elías (A Anxa, por dicir algo.) *Xa che dicía eu que eran laranxas.*

Veciño da Escopeta (Berrando) *¡Silencio! ¡Silencio!*

Veciña Desdentada (Baixiño) *¿Ainda che queda fame, Toneladitas?*

Veciño da Escopeta *O Toneladitas que dea a volta. (O Gordo obedece e queda mirando para o Veciño da Escopeta)*

Veciña Sabida (Asombrada) *¡Verdeceu enteiro!*

Viciño da Escopeta *¡Silencio!*

Elías (Timidamente) *¿Podo facer unha suxerencia?*

Veciño da Escopeta (Depois de dubidalo un intre) *Ben. ¡Soamente unha! ¡Veña!*

Elías *É que este home ten que comer algo. (O veciño Gordo empeza a desinflar co ruído dunha pelota hinchada.) ¿Non ve como se está poñendo?*

Veciño da Escopeta *¡Denegado!*

Anxa (decidida) *Denegado ou non, voulle dar de comer agora mesmo.*

Veciño da Escopeta (Apuntándolle a Anxa.) *¡Alto!*

(Como Anxa non se detén, dispara ó aire. O medo sóbelle a todos pola cara, incluída ela, que se detén entón.)

Veciño da Escopeta (Fóra de si)

¡E agora todos fóra! ¡Correndo!

(Os veciños corren e vanse. Elías e Anxa, obrigados polo Veciño da Escopeta, arrimanse à porta. O veciño da Escopeta recúa, sempre apuntando. Nisto, a escopeta empézalle a tremer nas mans. Coma se quixese ir. El loita, tira dela, pero non pode impedir que se marche voando. O veciño pega aínda un par de saltos, pero inutilmente. Os veciños empezan a asomar as cabezas, pouco a pouco van entrando. Miran ó ceo. O Veciño da Escopeta segue saltando, e cae e os antes expulsados rin agora ás gargalhadas)

Veciño da Escopeta *¡Ides todos...!*

Elías *¡Alto aí, señor Fanfán! Ten conta do que dis. Pénsao dúas veces, que te vas arrepentir.*

Veciño da Escopeta *¡Ides todos...!*

Elías *¡Alto aí, señor Fanfán! Ten conta do que dis. Pénsao dúas veces, que te vas arrepentir.*

Veciño da Escopeta ¡Ides ir todos ó cárcere! (A laranxa que lle pendía sobre a cabeza... plof!)

Galiña Petra (Manipulada por un actor) Dixéronche que te ías arrepentir.

Veciña Desdentada ¡E arrepentíche, larpeiro!

Veciña Sabida ¡E o que has bailar, morena!

Veciña Desdentada ¡Alpabarda!

(O veciño da Escopeta foxe avergonzado. Rin todos)

Veciño Gordo Quero comer. (Ninguén lle fai caso) (Máis forte) Quero comer.

Elías ¡Ai, Anxa! ¡Lembraraste do conto de abrir as laranxas?

Anxa Penso que si. ¿Por que?

Elías Abre unha, anda. ¿Non oes ó Toneladitas?

Veciño Gordo Quero comer.

Veciña Desdentada Veña, muller, que lle vai medrar un rato na barriga.

Anxa (Collendo unha laranxa) Miña cirolíña querida...

A Laranxa

Eu non son ningunha cirolíña, que son unha laranxa.

Elías ¡Cando aprenderás, muller!

Anxa Miña laranxiña querida, ¿queres que che conte un conto?

A Laranxa Quero.

Anxa ¿O final da historia da galiña azul?

A Laranxa Ese mesmo.

Escena 12

Anxa A xente congregouse diante da casa de Lorenzo. Habería pra ahí máis de mil persoas. ¿A que non adiviñas o que pasou? Pois o día anterior alguén discurriu que a millor maneira de arranxar as cousas sería tinguir de azul todas as galiñas do pobo, pintádelles de roxo cinco plumas da ala dereita e despois soltalas arredor da galiña azul de Lorenzo.

Elías Anxa, que vas mal...

(diapositivos de galiñas e galiñas azuis)

Anxa Cando chegaron os gardas, atoparon tanta galiña igual que non sabían cál era a de Lorenzo.

Sóio houbo un pequeno despiste. Foi cousa de Leoncio, que se trabucou e apareceu cunha galiña pintada de roxo. Cando lla viron os gardas, queríanlla matar. Si o viras escapar ca súa galiña debaixo do brazo e berando: “¡Pra gustos se fixeron cores”!

Elías ¡Para, Anxa, para!

Anxa Agora o Manolito Listón di que cando chova todo se vai arranxar, que as galiñas han de perder o tinte e que entón, xa veremos... Pero polo de agora vai moita calor e temos o vrau enteiro por diante.

(O personaxe pasea coa galiña de brinquedo pola escena)

De momento, Lorenzo anda amaestrando a galiña para que, ó menos en público, aprenda a decir cacaracá en vez do cocorocó.

Veciño Gordo Non abre.

Anxa Cacaracá en vez do cocorocó.

Todos (música) Cacaracá en vez do cocorocó cacaracá en vez do cocorocó cacaracá en vez do cocorocó...

(De pronto, a laranxa abre, no medio da ledicia xeral. Abre pouquiño a pouco. O primeiro en meter a man é o Viciño Gordo que saca o único bocadillo que lle podería matar semellante fame. Todos meten a man e sacan “cazus”)

Veciña Desdentada Pi pi pi. Paso, paso, que mañá caso... Piiii....

Anxa (con voz de pregón) ¿A quen lle compren? ¿A quen lle compren?

(Banda de Música dos Vecinos toca os “cazus” e instrumentos, Aparece por detrás do muro, espiando, o Veciño da Escopeta.)

(Cae o pano)

2. Contexto da peça

O texto “As laranxas mais laranxas de todas as laranxas” foi o texto escolhido para homenagear o escritor galego Carlos Casares (1941-2002) e a iniciativa deste projecto teatral foi do Centro Dramático Galego que comemorou os seus 20 anos de existência com este primeiro espectáculo dirigido ao público infanto-juvenil. “As laranxas mais laranxas de todas as laranxas” foi também o primeiro texto dramático dirigido para o público infanto-juvenil deste autor, que em 1973 venceu o concurso de teatro da Associação Cultural “O FACHO” para a sua produção e montagem teatral, que estreou no mesmo ano e abriu a “1ª Mostra de Teatro Galego” em Ribadavia. O convite para a realização plástica deste espectáculo surgiu do director do Centro Dramático Galego – Manuel Guede de Oliva.

“As laranxas mais laranxas de todas as laranxas” é uma história sobre umas laranjas gigantes que estranhamente nascem do limoeiro do quintal de Anxa e Elias. Por esta razão os vizinhos reúnem-se no quintal deste casal e aos poucos vão desvendando novas histórias sobre este mistério e outros “disparates”.

É um texto que apela ao surrealismo pelos seus diálogos *nonsense*. Casares descreve detalhadamente um ambiente rural Galego e cada personagem tem características peculiares que dão alguma estranheza à história.

No texto original o espaço é caracterizado por uma casa rural galega, de pedra, com a porta de entrada dividida por duas portinholas de madeira. Esta porta serve de jogo cómico para a Anxa e o Elias. A casa tem um quintal delimitado por um circundante e baixo muro de pedra e lá dentro tem um limoeiro com cinco laranjas “estranhas” e uma bola no chão. Uma das laranjas rebenta mal o dono tenta tocar-lhe. A partir deste momento acontecimentos absurdos, estranhos e divertidos acontecem. Luiz Seoane fez as ilustrações da edição de 1973 e parte das ilustrações serviram para a proposta de figurinos.

O trabalho foi desenvolvido e apresentado no Salón Teatro em Santiago de Compostela.

2.1 Análise do texto e elementos de pesquisa pertinentes para a definição da proposta cenográfica.

O apoio dramaturgico dado por Blanca-Ana Rechou da Faculdade de Ciências da Educação da Universidade De Santiago de Compostela foi fundamental para entender o contexto da literatura infanto-juvenil Galega e as possíveis conotações políticas e sociais do texto “As Laranxas mais Laranxas de todas as Laranxas”. Parte desta documentação consta no livro publicado pelo Centro Dramático Galego no capítulo “O Contexto” e reúne algumas sessões de trabalho com a equipa criativa e equipa pedagógica.(1)

Desta contextualização do autor, a sua obra, a relação da obra com outras obras do mesmo autor, para a fazer a análise do texto, realizei um breve mapa dividido pelas doze cenas do texto, com

anotações das entradas e saídas das personagens, descrições e didascálias importantes e descrição dos adereços. Realizei um “storyboard que irei apresentar mais à frente.

As palavras chave para caracterizar este texto foram: identidade, tradição, movimento, absurdo, jogo, cómico, “commédia dell’arte” e novo circo.

Depois de uma primeira conversa com o encenador e proposta do mesmo, desenhei a ideia com base num teatro musical assente na cultura popular Galega. Realizei uma pesquisa de imagens de espaços e figuras tradicionais e grande parte da pesquisa serviu mais para a concepção dos figurinos que para a cenografia. Para o espaço cénico a descrição do autor e ilustrador da primeira edição foi estilizada. Imaginei um espaço onde estas personagens que lembravam figuras da “commédia dell’arte” tivessem uma fusão com o novo circo. O importante era estabelecer o jogo cómico e absurdo.

3.Trabalho prático de criação:

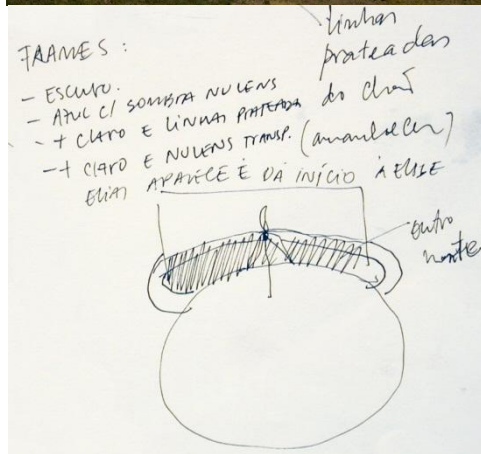
3.1 Imagens de apoio para cenografia, adereços e figurinos (selecção de pesquisa que demonstram o ambiente a tratar);

Cenografia e adereços

Nesta peça o cenário começa ao amanhecer de um ambiente rural como a imagem que vemos ao lado. Aqui vemos um campo de cultivo na Galiza onde dei especial atenção à incidência dos raios de sol sobre a terra vermelha. Para a cenografia, transformei os carreiros de cultivo e estilizados em linhas rectas foram representadas em perspectiva para dar mais

profundidade ao espaço. As cores tornaram-se mais puras para resultar numa maior simultaneidade entre o contraste das cores laranja e verde. A simplificação da quinta estendeu-se para a casa de Anxa e Elias. No texto original, esta casa seria uma casa tradicional Galega, feita de pedra e com duas portilonhas na porta de entrada. A casa era pequena e tinha uma porta muito dinâmica que permitia aos actores muitos jogos e brincadeiras. Pensando neste movimento surgiu a ideia de explorar o vento como pretexto para brincadeira e para o ambiente do inesperado sugerido por Casares.

Numa das viagens entre Porto e Santiago de Compostela chamou-me a atenção o belo jardim de flores gigantes que cobriam as montanhas de Vigo até Santiago. As belas ventoinhas de energia eólica, seriam o símbolo desse vento e a sua forma serviria

para confundir escalas entre actores e cenário. O vento enquanto mistério faz surgir o insperado.

Remetendo para o novo circo e para representar a quinta, o espaço cénico deveria ter a forma circular tal como um tapete de circo, se elevasse o palco/pista também já tinha aqui representado o muro que delimita o terreno da quinta.

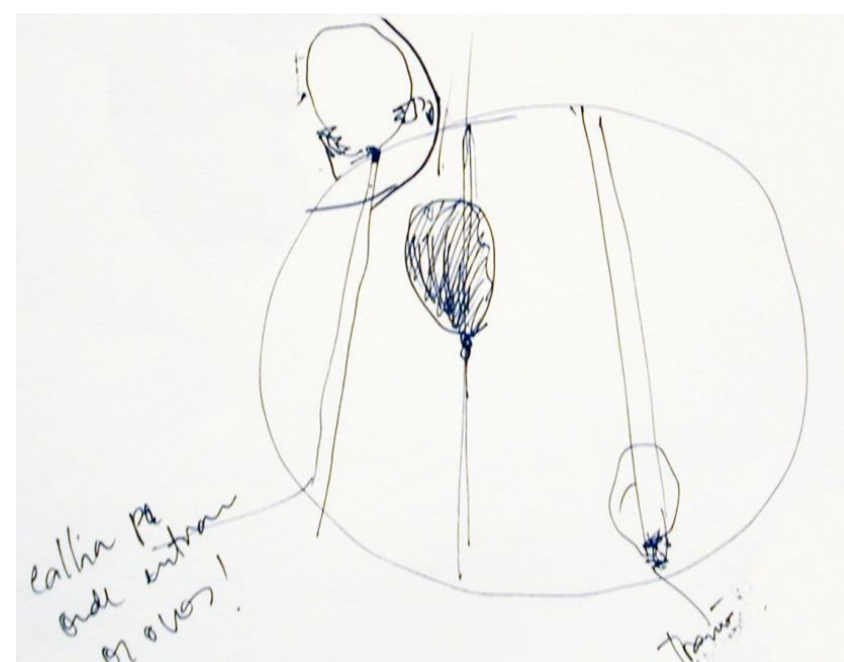
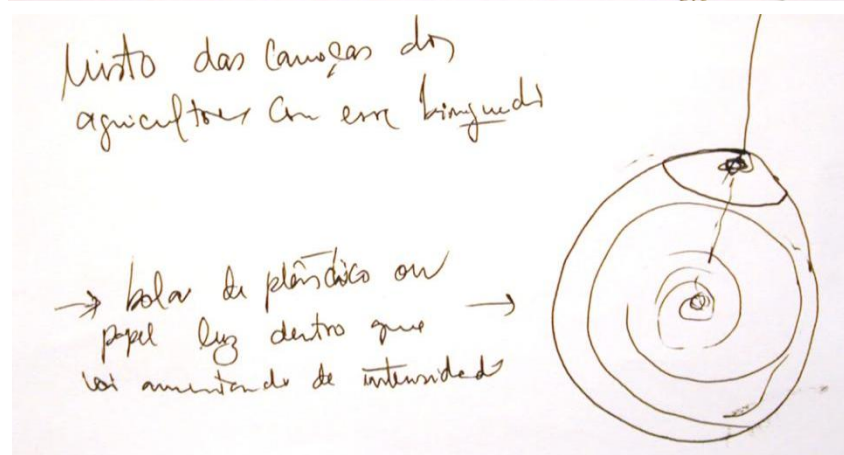
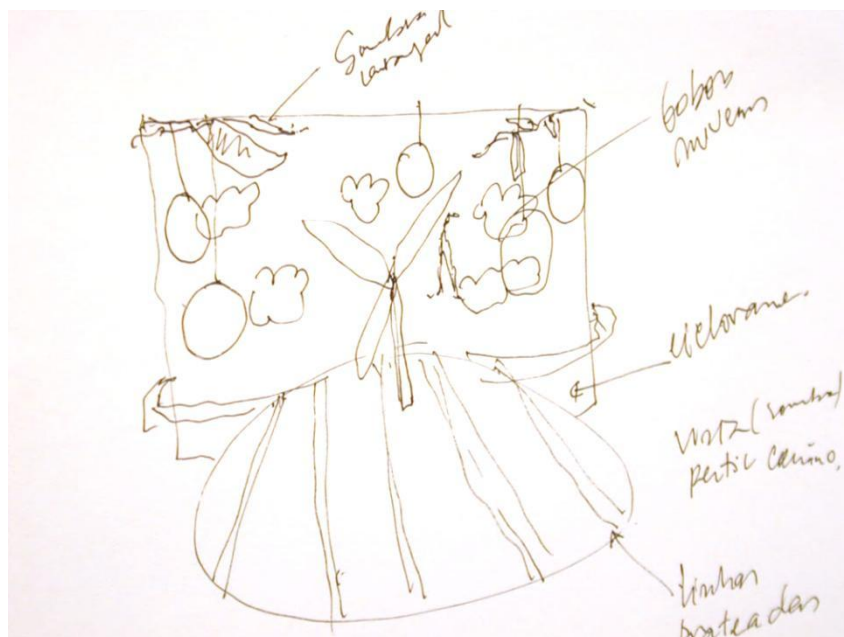
Como semi-fundo deste espaço, um telão translúcido divide o outro lado da história. No outro lado da pista redonda coloquei uma estrutura como se de uma ponte se tratasse e onde apareciam as personagens e situações mais inesperadas desta história.

Comecei a imaginar como surgia cada adereço e qual o ambiente de espaço a tratar.

Primeiro o amanhecer. Depois algumas nuvens e depois as laranjas a crescer.

As laranjas ocupavam a cena toda e eram personagens desta história. Foram estilizadas quanto à sua forma e textura e resultaram numas bolas de acrílico pintado com tinta de vitral cor de laranja e electrificadas para serem iluminadas pelo seu interior. A que explode tinha uma luz tão intensa que se desfez em papelinhos pretos.

As laranjas também falavam e como nasceram estranhamente de um limoeiro, falavam todas ao mesmo tempo e brilhavam de forma diferente como se o som saísse daquela que brilhasse mais e se parecesse mais com a cor de um limão.

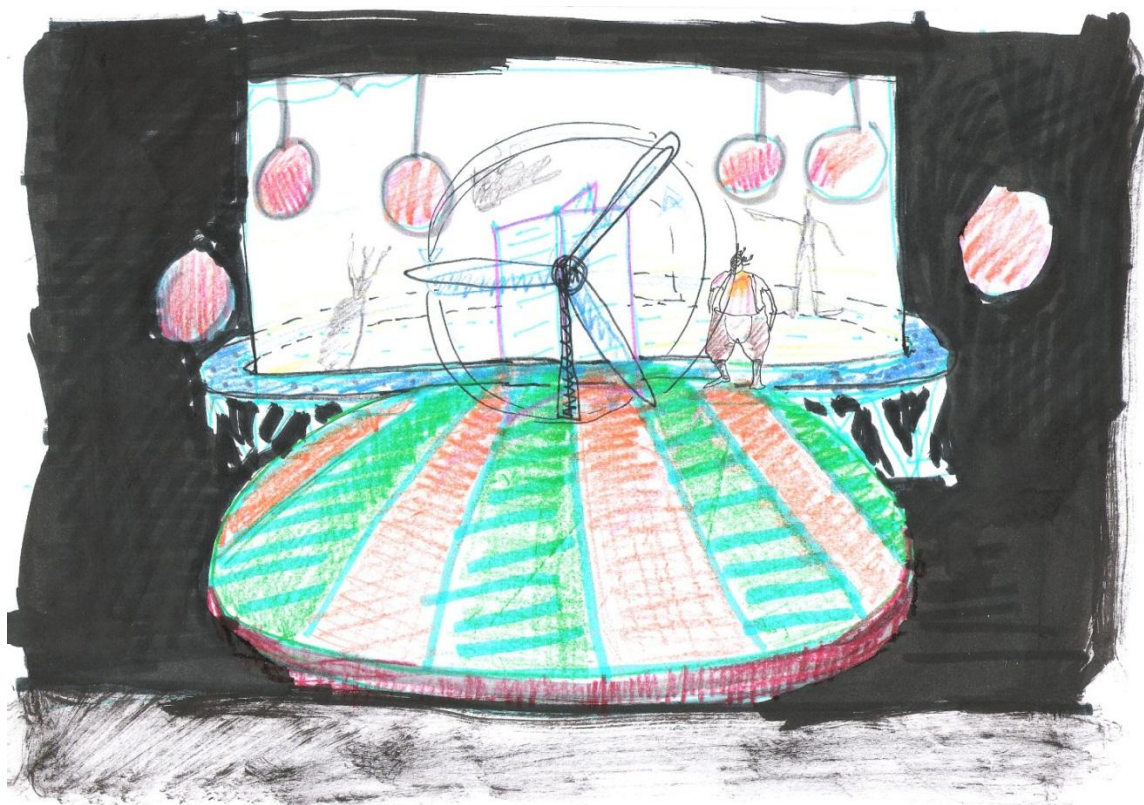
Comecei por procurar brinquedos tradicionais e que me dessem a possibilidade de explorar som. Procurei brinquedos tradicionais Portugueses e fiz um estudo, adaptando um brinquedo de plástico já existente para saber se a forma totalmente tridimensional ficaria interessante ou não.

Estudo para a Galinha Azul

. Estudo para a Galinha Azul com forma bidimensional

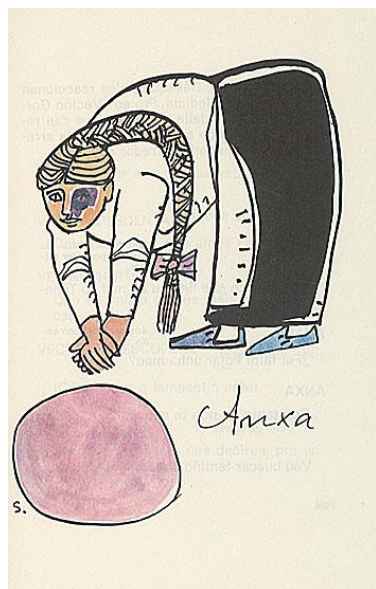

Primeiro Estudo para o Cenário com a ideia do vento

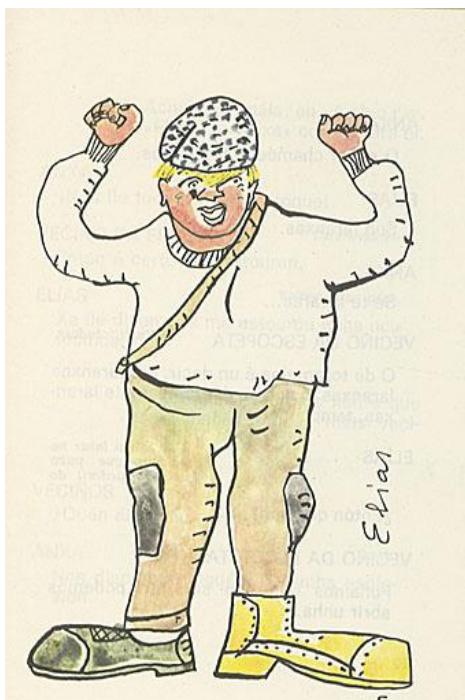
Estudo para o Cenário a explorar as cinco laranjas que o texto pedia

Figurinos e personagens

Os figurinos partiram das ilustrações de Luiz Seoane e naturalmente, foram modificados quando o trabalho foi direccionado para o conceito de novo circo. Foram explorados alguns vestígios de trajes tradicionais, não só da Galiza como de toda a Espanha, como é o exemplo do figurino de Anxa que partiu da ideia de movimento, da ideia de uma mulher que andava sempre a bailar. Esta mulher só poderia ser uma sevilhana com os cabelos despenteados.

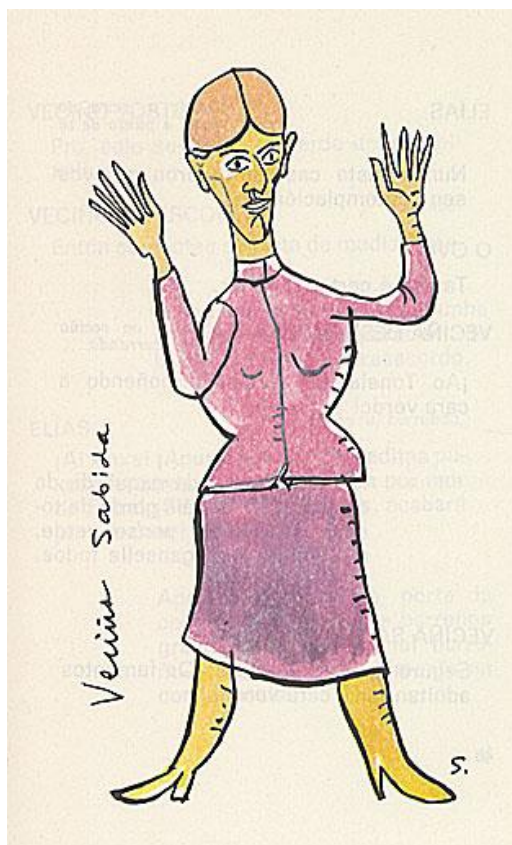

Na versão original do texto Elias é o homem rude do campo. Transformei-o num clown sonolento que desde o início da peça tenta lavar a cara e é sempre interrompido. É um sonhador e bom músico como um Pulcinella.

Esboços para a personagem Elias

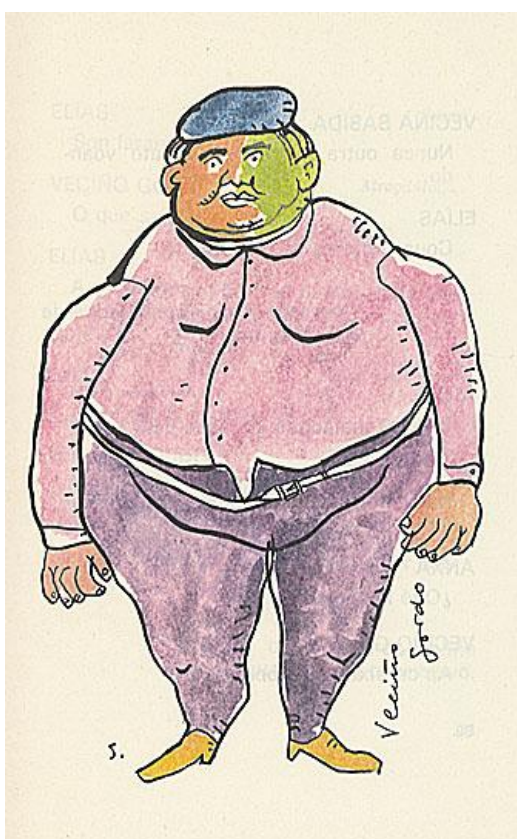
A vizinha sabida não é a coscuvilheira que casares escreve. É a mulher mais moderna da aldeia e é a que sabe sobre tudo e adora as novidades.

Numa primeira fase e para a definição da personagem da vizinha sabida lembrei-me de algo galinácio tal como os Capitanos da “Commédia dell’Arte”. Esta personagem ficou apenas com o nariz alongado por ser muito curiosa e tocava castanholas para manifestar os seus saltos altos.

Entretanto este figurino sofreu alterações porque na verdade a actriz tocava muito bem pandeireta e o trabalho que foi desenvolvendo era de carácter menos autoritário. Alterei a barriga gorda e saia travada para um avental mais lunático. Desapareceram as castanholas e as botas foram substituídas por uns sapatinhos às bolinhas. O cabelo azul era o sinal de modernidade.

A vizinha desdentada é a aldeã mais masculina e bruta do elenco. A personagem acabou por ser interpretada por um actor. Tem umas meias com pelos e um cabelo escuro com um totó à perceptora. É gorda e provavelmente viúva. O Actor que interpretou esta personagem tocava lira e isso dava alguma graça à figura desta personagem.

O vizinho gordo é a personagem mais alegre do elenco e sempre que se movimenta faz barulho. Inicialmente tinha imaginado que parte da gordura do corpo dele servisse de instrumento de percussão. Ele era assumidamente o palhaço do elenco. Procurei imagens de palhaços, algo próximo dos "Clowns" de Fellini ou a maquilhagem desprotegida como as fotografias de Cindy Sherman.

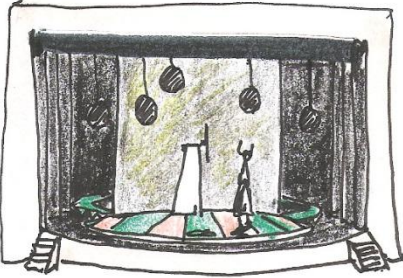

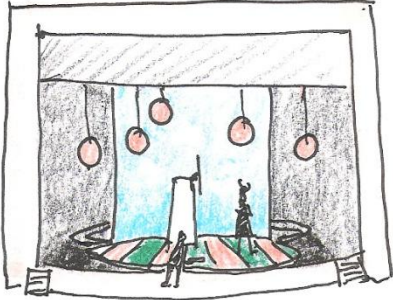
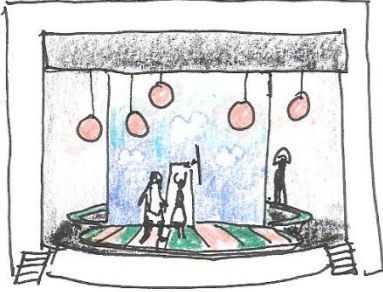

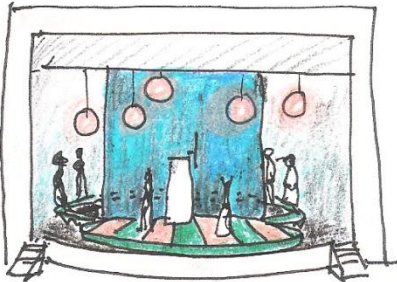
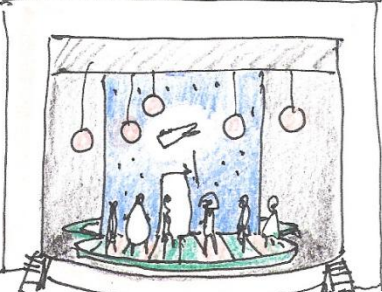
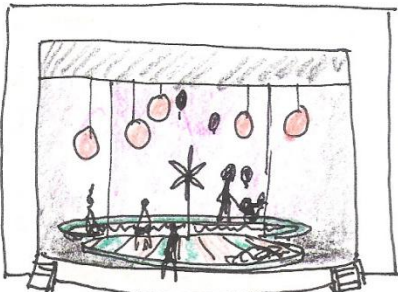
O veciño da espingarda resultou de uma pesquisa dos “peliqueiros” de Laza, Galiza. É o Homem das armas que controla tudo e é bastante egocêntrico. Usa peles e materiais de “guerra”. Na ponta da espingarda um reco-reco quando era usado impunha ordem no grupo. O bigode deste veciño foi inspirado no bigode de Dalí.

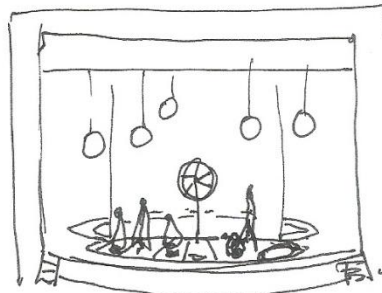
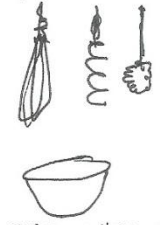
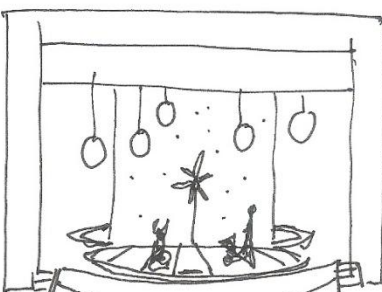

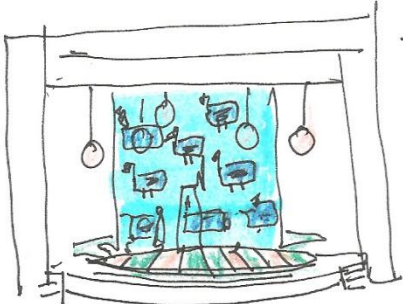

3.2 Storyboard das principais mudanças de cena.

CENA	CENOGRAFIA — DESCRIÇÃO	PERSONAGENS	ADEPEÇOS
①	<p>(ATMOSFERA DE AMANHECER)</p> <ul style="list-style-type: none"> - PENUMBRA. - VÊ-SE A SILHETA DE ANXA. - A LUA SOBRE NO P.V.C - AS LARANJAS COMEÇAM A APARECER 	<p>ANXA EUÍAS</p>	 <p>BACIA P LAVAR - VE</p>
②	 <ul style="list-style-type: none"> • LARANJAS DESCEM... • PLATAFORMA ILUMINADA • CÉU NO P.V.C. (ALGUMAS NUENS?) • LARANJAS ILUMINADAS <p>→ QUANDO EUÍAS TOLA NA QUE ESTÁ + PRÓX. DÁ-SE 1 ESTURO.</p> <p>AS LARANTAS VOLTAM À POSIÇÃO INICIAL AO MM TEMPO QUE CAEM CONFETIS PRETOS PARA O CHÃO, ... LARANJAS DA LUA ...</p>	<p>ANXA EUÍAS</p>	<p>DEIXA BACIA NO POÇO</p>
③	<p>- <u>MÚSICA DO VIZINHO DA ESPINGARDA...</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - QUANDO O VIZINHO DA ESPINGARDA ESTENDE AS MÃOS PARA AS LARANJAS ESTAS APROXIMAM-SE <p>... MAS ANXA E EUÍAS IMPEDEM-NO E ESTAS VOLTAM PARA O MM LÍTO...</p>	<p>ANXA EUÍAS VIZINHO DA ESPINGARDA</p>	
CONT...			<p>PÁGINA 1/4</p>

CENA	CENOGRAFIA — DESCRIÇÃO	PERSONAGENS	ADREÇOS
④	<p><u>CORO DE VIZINHOS...</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Y. GORDO DESMAIA - ANXA BATE NA PORTA E CAI. - V. DA ESPINGARDA TIRA O SAPATO AO V. GORDO. 	TODOS	
⑤	<p><u>MÚSICA DO SAPATO QUE VOA...</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - FOLLOWSPOT DE SAPATO 	TODOS	<u>SAPATO</u>
⑥	 <ul style="list-style-type: none"> - VÊ-VE ESTRUTURA LÁ ATRÁS - SOBEM BALOES PRETOS (OVOS) - LARANJA FAÇA - ANXA VAI P <p>DENTRO DO BATER 1 OVO...</p> <p>(GANINHA TEM C/ V. ESPINGARDA E OVO COM ANXA)</p>	<p>TODOS.</p> <p>ENTRA GANINHA PETRA (ATUAL) + OVO + LARANJA</p>	PÁGINA
	CONT..		2/4

CENA	CENOGRAFIA → DESCRIÇÃO	PERSONAGENS	ADREÇOS
7	 <p>- ANXA SAI E ENTREGA O OVO À V. SABIDA E GIRA A FLOR... (O OVO FALA) - O U'NHINO GORDO FICA VERDE</p> <p>- ANXA TRAZ KIT COZINHA E COMEÇAM A BATER - MÚSICA DO OVO</p>	<p>TODOS + ANXA Galinha + OVO</p> <p>(Luzes sae)</p>	<p>KIT COZINHA</p> <p>TAFAS INOX.</p>
8	 <p>- ANXA PÕE O OVO A DORMIR - TUDO ESCURECE POR MOMENTOS</p>	<p>ANXA TRAZ + Galinha + ovo + EUAS</p>	
9	<p>IGUAL</p> <p>- ANXA CONTA O CONTO AO OVO - EUAS PASSEIA A GALINHA.</p> <hr/> <p>NOTA: DA CENA 5 ATÉ À 10 É FANTASIA TOTAL... APARECE A FLOR - É QQ COISA DE MÚSICO VÊ-VE A ESTRUTURA LÁ ATRÁS.</p>	<p>ANXA TRAZ + Galinha + ovo + EUAS</p>	
	CONT...		PAGINA 3/4

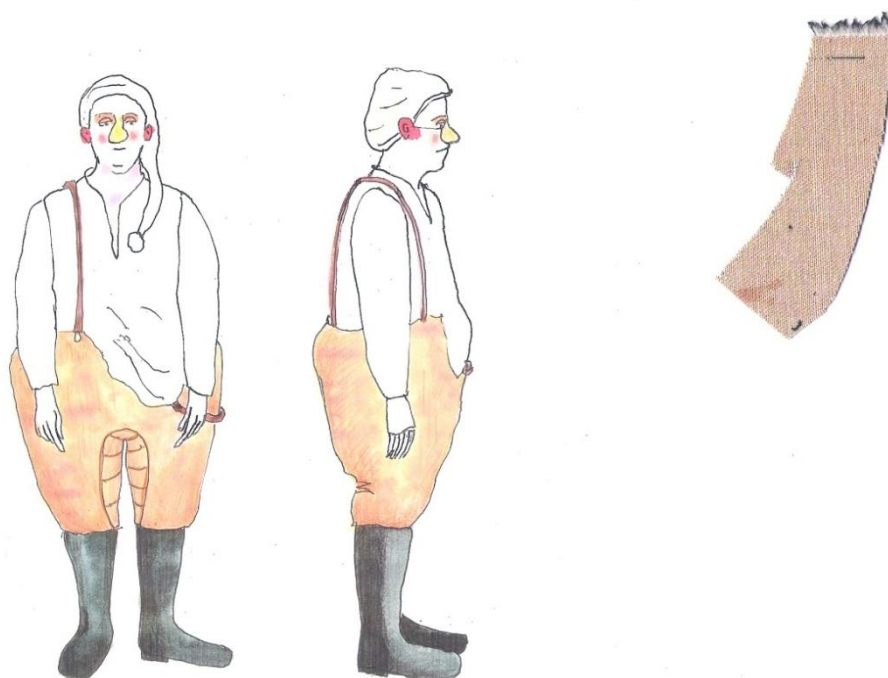
CENA	CENOGRAFIA →	DESCRIÇÃO	PERSONAGENS	ADREÇOS
10		<ul style="list-style-type: none"> - OVO FONTE POE TUDO AMARELO - O CAPATO DE "TONFLADITA" VOLTA E CAI NA CABEÇA DO 	<p>TODO</p> <p>Galina faca de</p>	
		<p>V. DA ESPINGARDA. (OS VITINIOS REAPARECEM)</p> <p>- A PORTA VOLTA A APARECER - VITINIA ABERTA TENTA APANHAR 1 LARANJA E ESTA REAGEM ... TODA V. ESPING. IMPEDE ESTA DE FAZER - W</p>		
11	<p><u>CENÁRIO INICIAL</u> C/ PORTA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - VITINIO GORDO TREME E VEM - LHE AS CALÇAS - CAI 1 LARANJA (LÁ ATRÁS?) 	<p>TODO</p> <p>+ GALINHA</p> <p>LARANJA FALA</p>	
12		<ul style="list-style-type: none"> - PROJEÇÃO DAS GALINHAS ATRÁS. - <u>MÚSICA DO CACIACAÇÁ + CAZUS</u> 		4/4

3.3 Desenhos finais para Figurinos

ANXA

ELIAS

VIZINHO GORDO

VIZINHO DA ESPINGARDA

VISINHA DESDENTADA

VIZINHA SABIDA

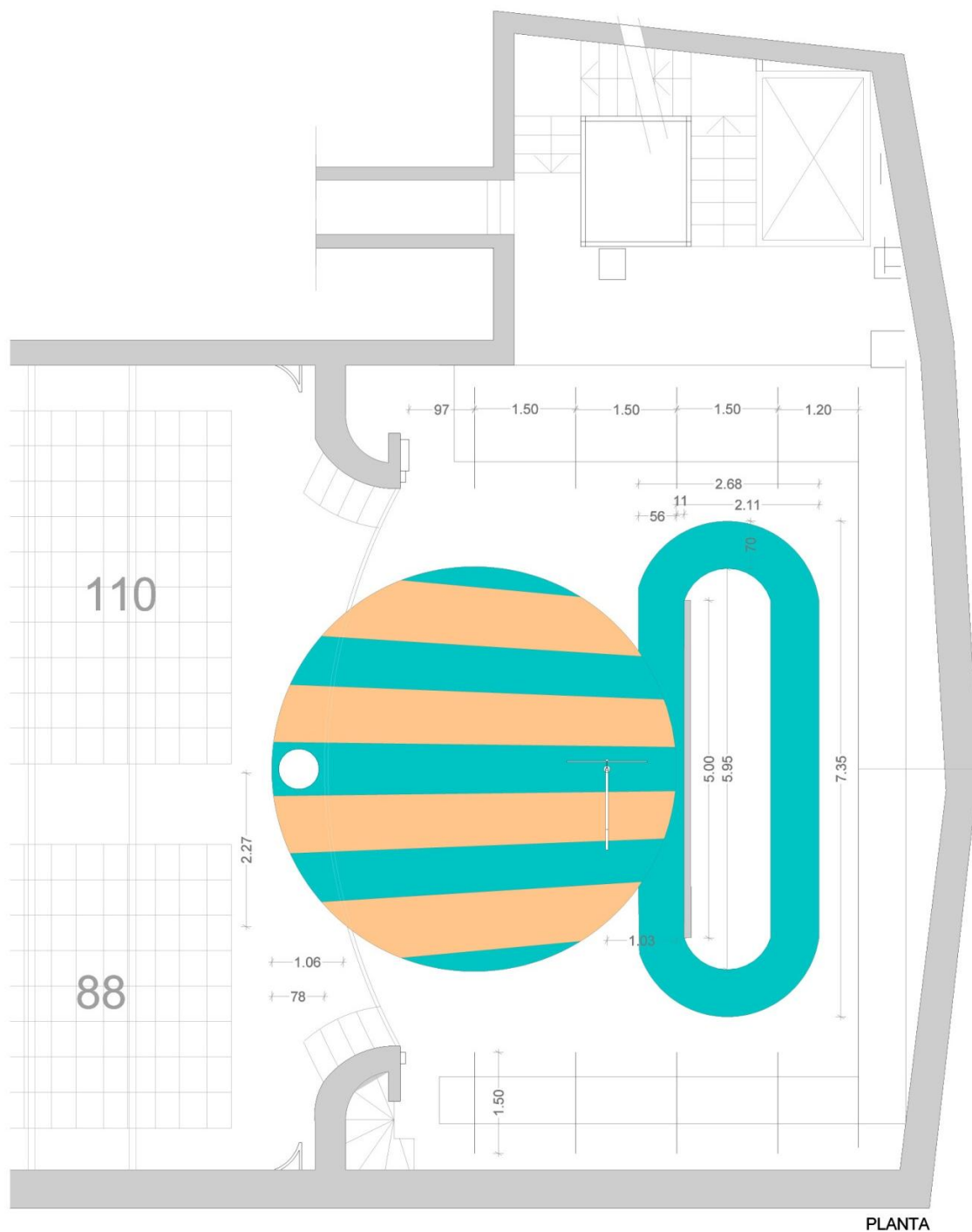
3.4 Desenhos e maquete final para a Cenografia

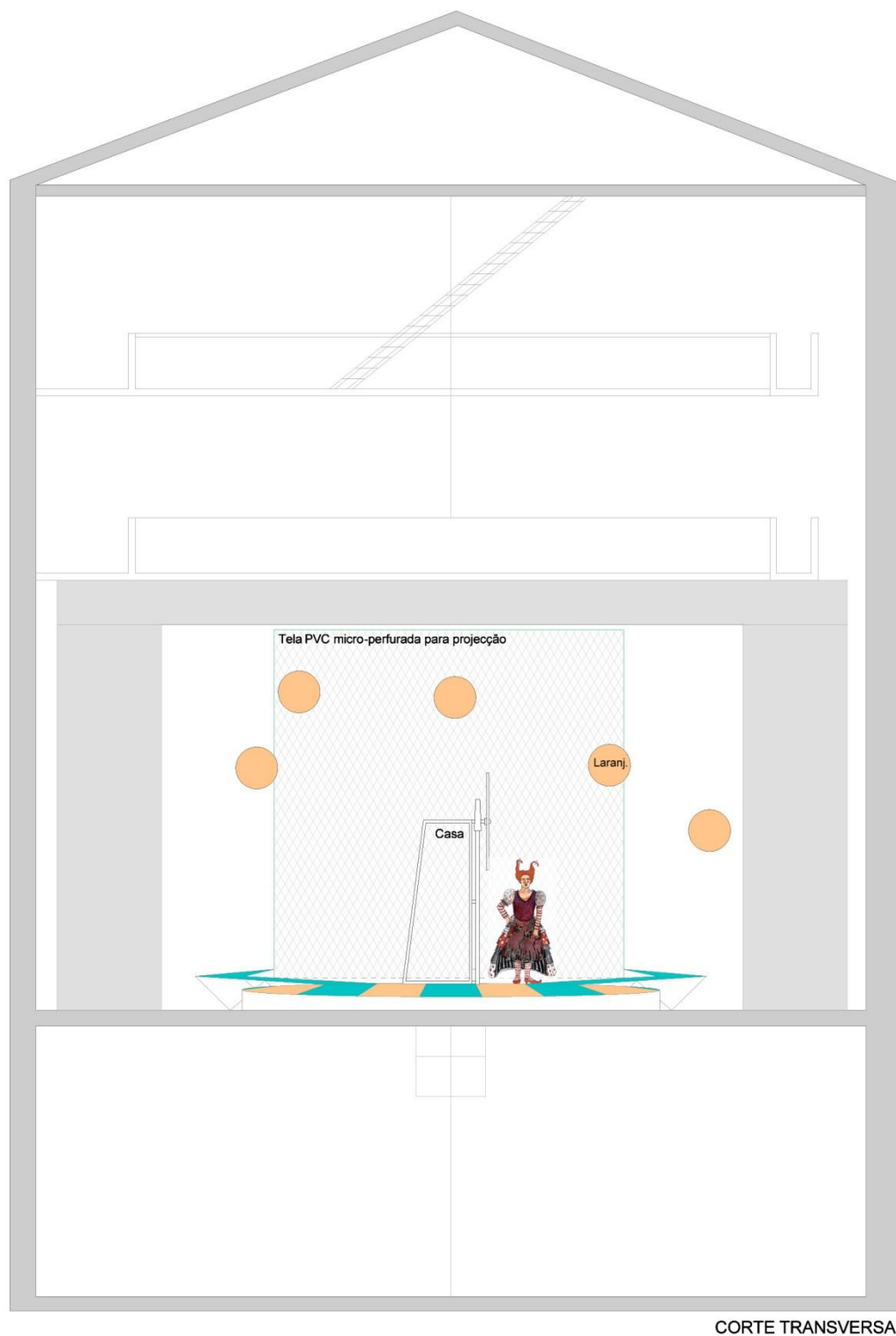
4. Planificação para execução da cenografia e adereços

4.1 Implantação do cenário no Salón Teatro e desenhos técnicos do cenário implantação do cenário (pág. 1/3)

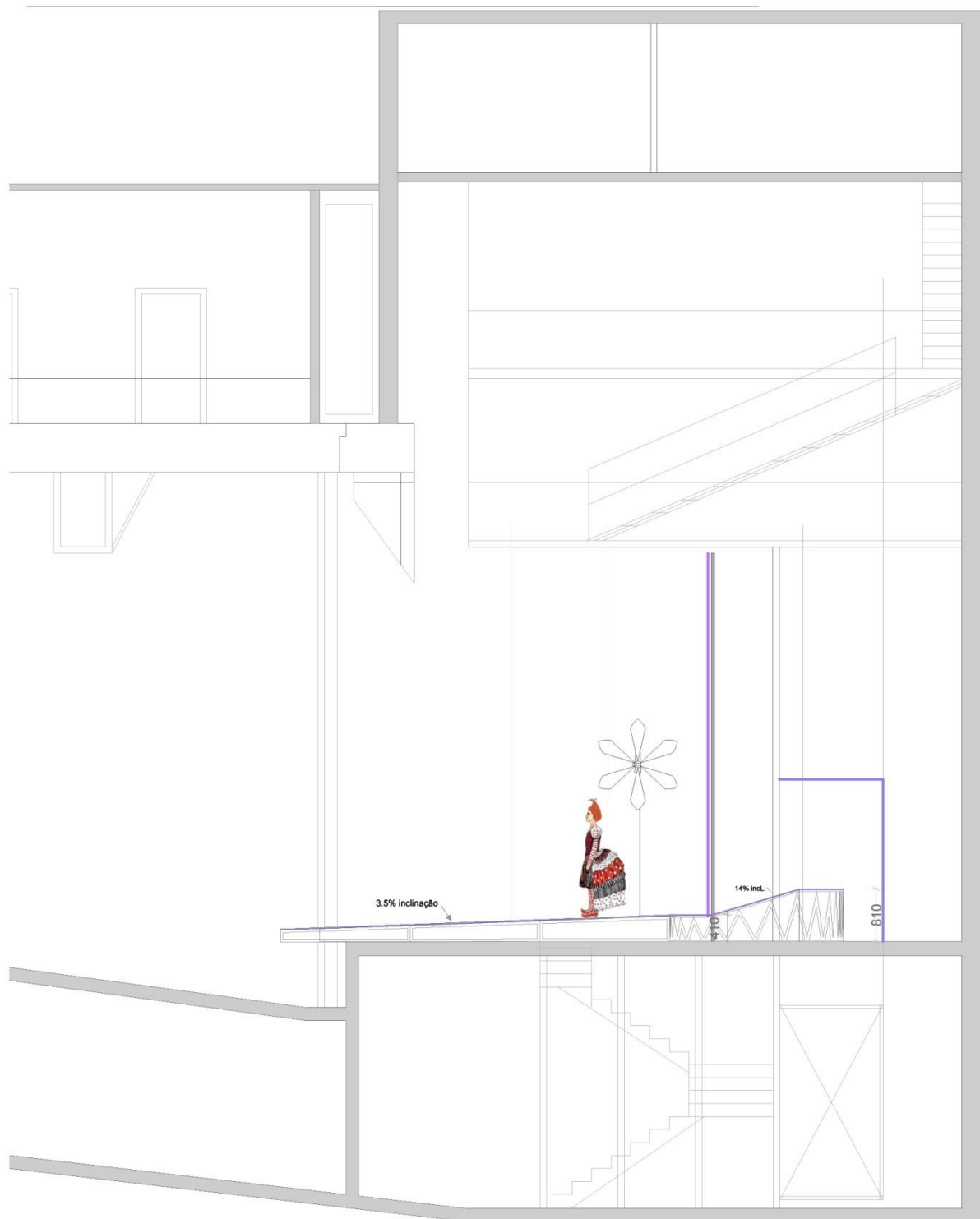
«As laranxas máis laranxas de tódalas laranxas»	
de Carlos casares	Encenação: José Caldas
Design de Cenografia: Marta silva	Junho de 2004
Centro Dramático Galego - SalónTeatro de Santiago de Compostela	esc. 1/100 (des. originais a 1/25)

implantação do cenário (pág. 2/3)

«As laranxas máis laranxas de tódalas laranxas»	
de Carlos casares	Encenação: José Caldas
Design de Cenografia: Marta silva	Junho de 2004
Centro Dramático Galego - SalonTeatro de Santiago de Compostela	esc. 1/100 (des. originais a 1/25)

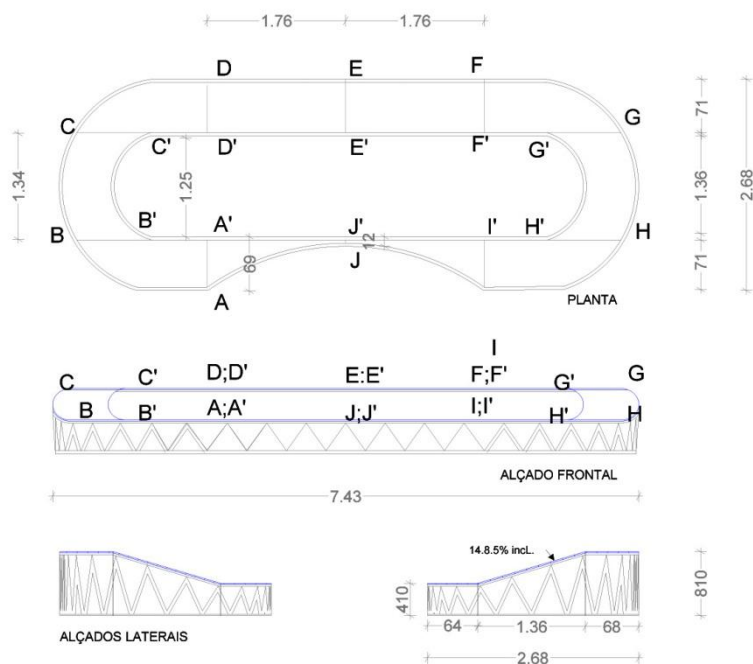
implantação do cenário (pág. 3/3)

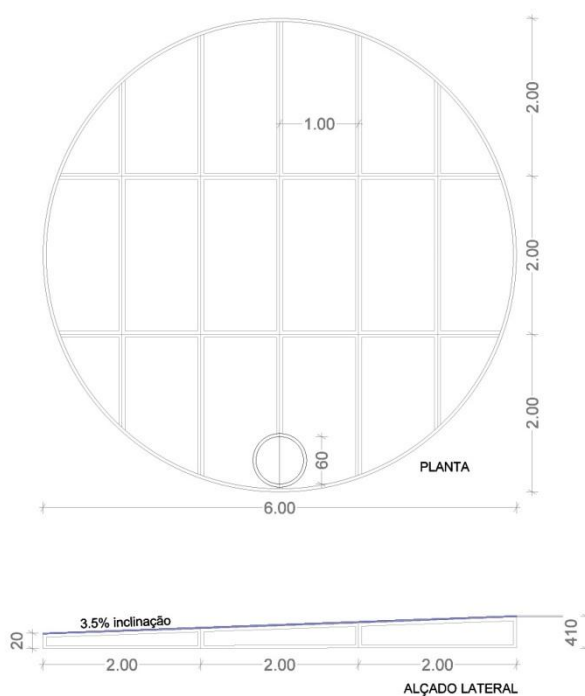
CORTE LONGITUDINAL

«As laranxas más laranxas de tódalas laranxas»	
de Carlos casares	Encenação: José Caldas
Design de Cenografia: Marta silva	Junho de 2004
Centro Dramático Galego - SalonTeatro de Santiago de Compostela	esc. 1/100 (des. originais a 1/25)

estrutura para a ponte

plataforma redonda

ESTRUTURA BASE:
Tubulares quadrados de 40mm em ferro;

REVESTIMENTO:
Placas de MDF MR Hidrófugo com 1,8mm;
Lateralmente as plataformas serão forradas com o MDF de 3 ou 4mm;

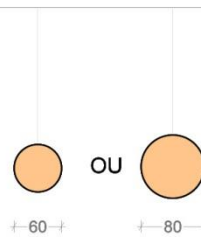
«As laranxas más laranxas de tódalas laranxas»	
de Carlos casares	Encenação: José Caldas
Design de Cenografia: Marta silva	Junho de 2004
Centro Dramático Galego - SalonTeatro de Santiago de Compostela	esc. 1/100 (des. originais a 1/25)

pavimentos

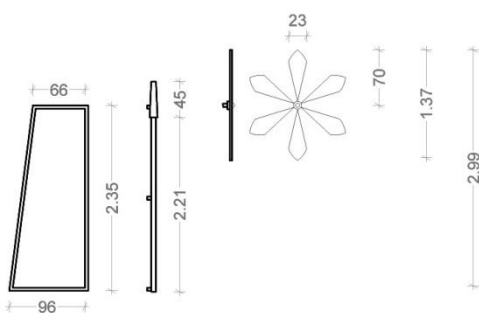
REVESTIMENTO: Placas de MDF revestidas com "tiras" de linóleo (cor a definir)

laranjas

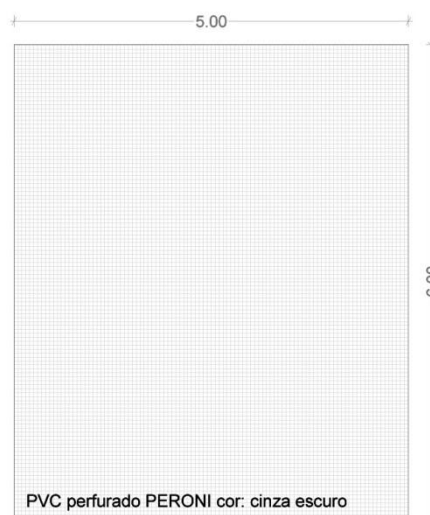
QUANTIDADE: 8 UNIDADES
OBS.: Precisa de abertura para colocar lâmpada e ligação eléctrica;
Uma das laranjas será para abrir ao meio com dobradiça;
Todas as laranjas precisam de um gancho para pendurar;

casa

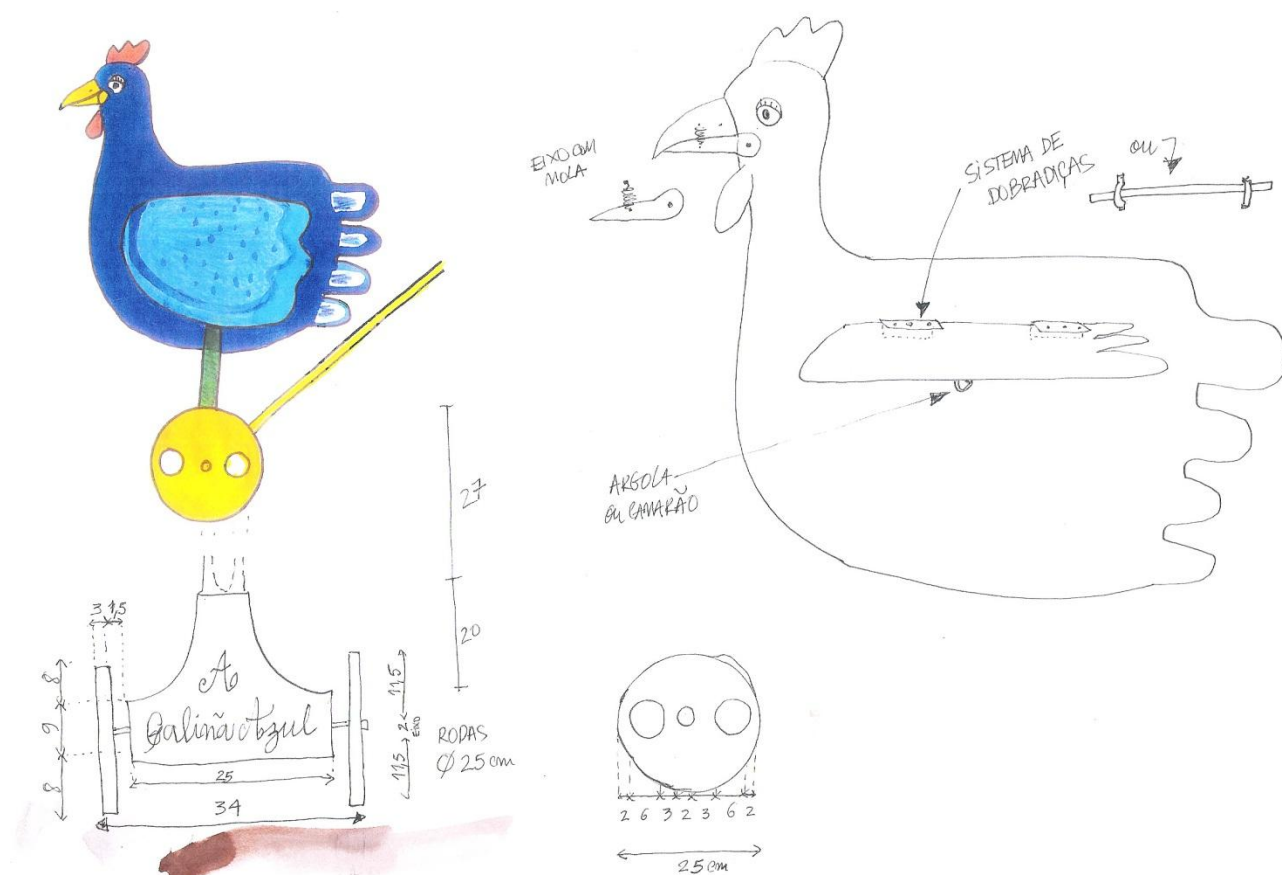
MATERIAIS: estrutura em alumínio e pvc revestida com tecido muito fino ou pvc;

PVC perfurado

«As laranjas más laranjas de tódalas laranxas»	
de Carlos casares	Encenação: José Caldas
Design de Cenografia: Marta silva	Junho de 2004
Centro Dramático Galego - SalonTeatro de Santiago de Compostela	esc. 1/100 (des. originais a 1/25)

4.2 Desenho técnico do adereço da Galinha Azul e maquete à escala 1:10

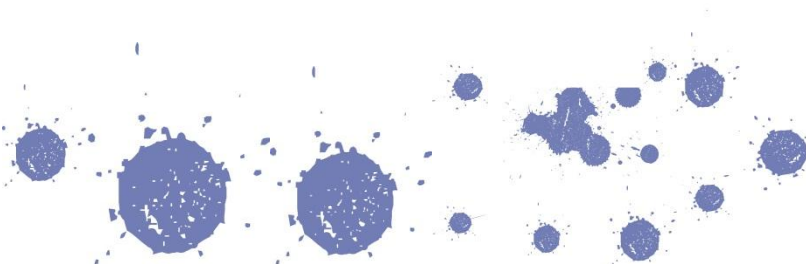
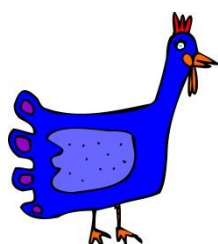
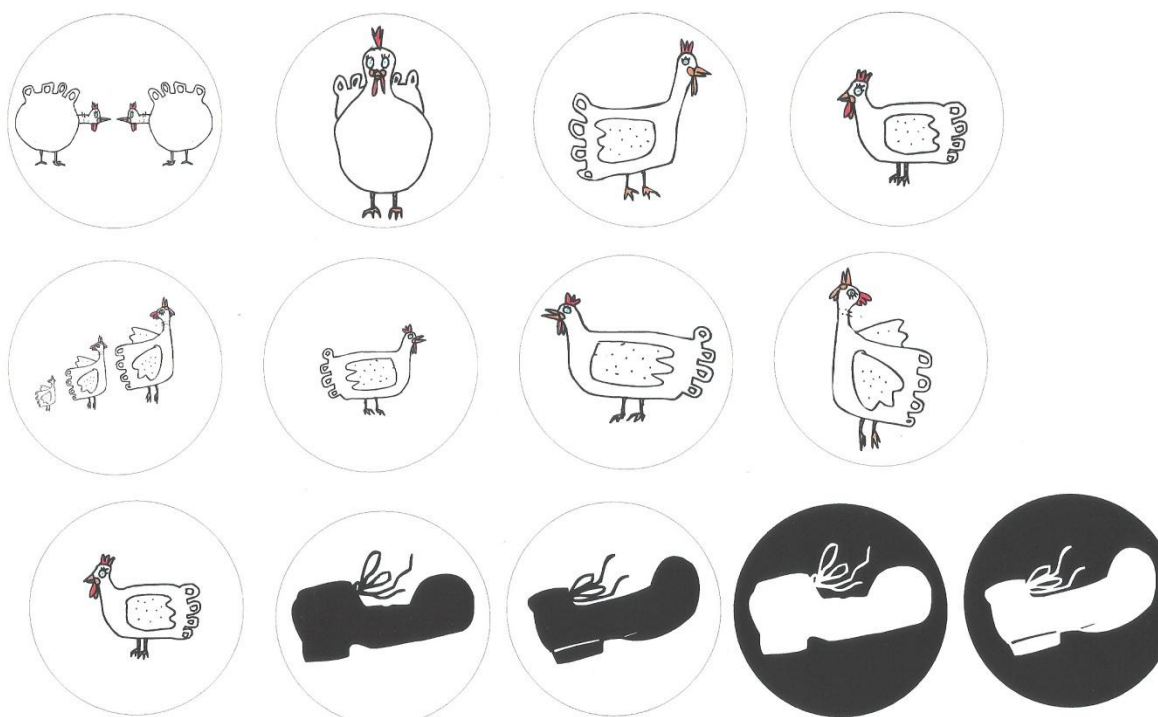
Maquete à escala 1:10 para a construção do adereço da Galinha Azul.

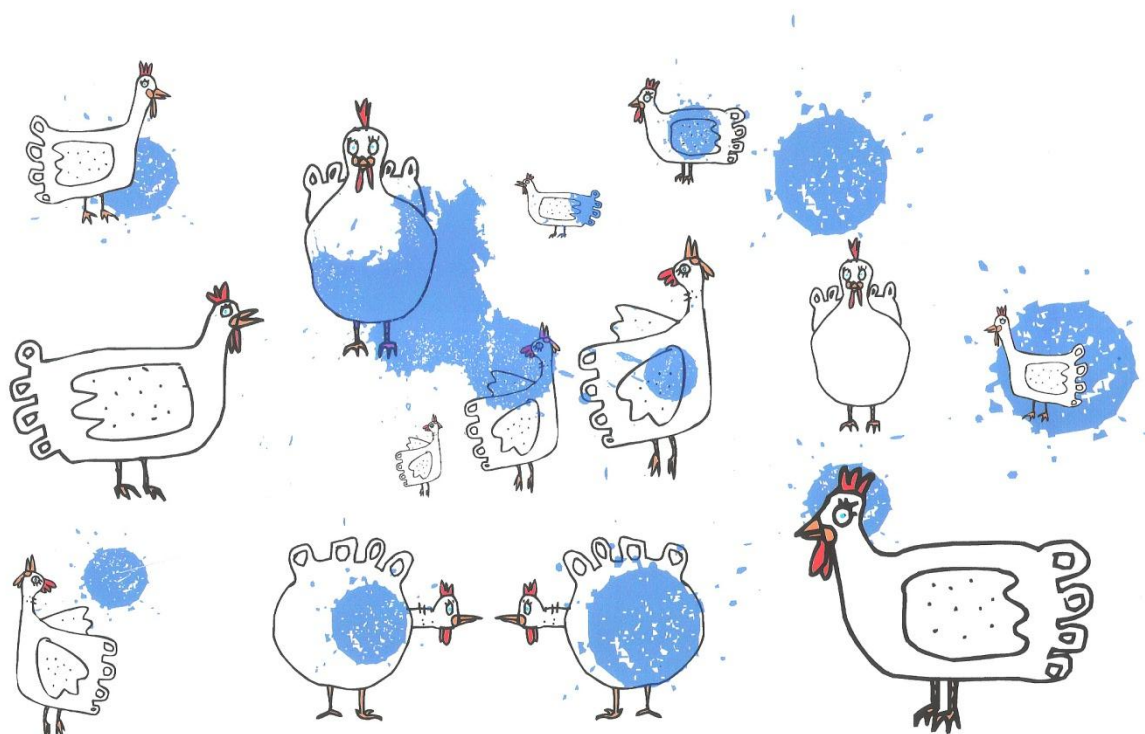
Materiais utilizados: acrílico opalino pintado com tinta de vitral, base de pinho pata as rodas e pega de bicicleta para a manipulação do bico da galinha. Arame 4mm torcido para ligar as asas às rodas para o movimento das asas.

4.3 Amostras de linóleo para o chão.

4.4 Desenho para gobos / projecção frontal (galinhas, sapato e tinta)

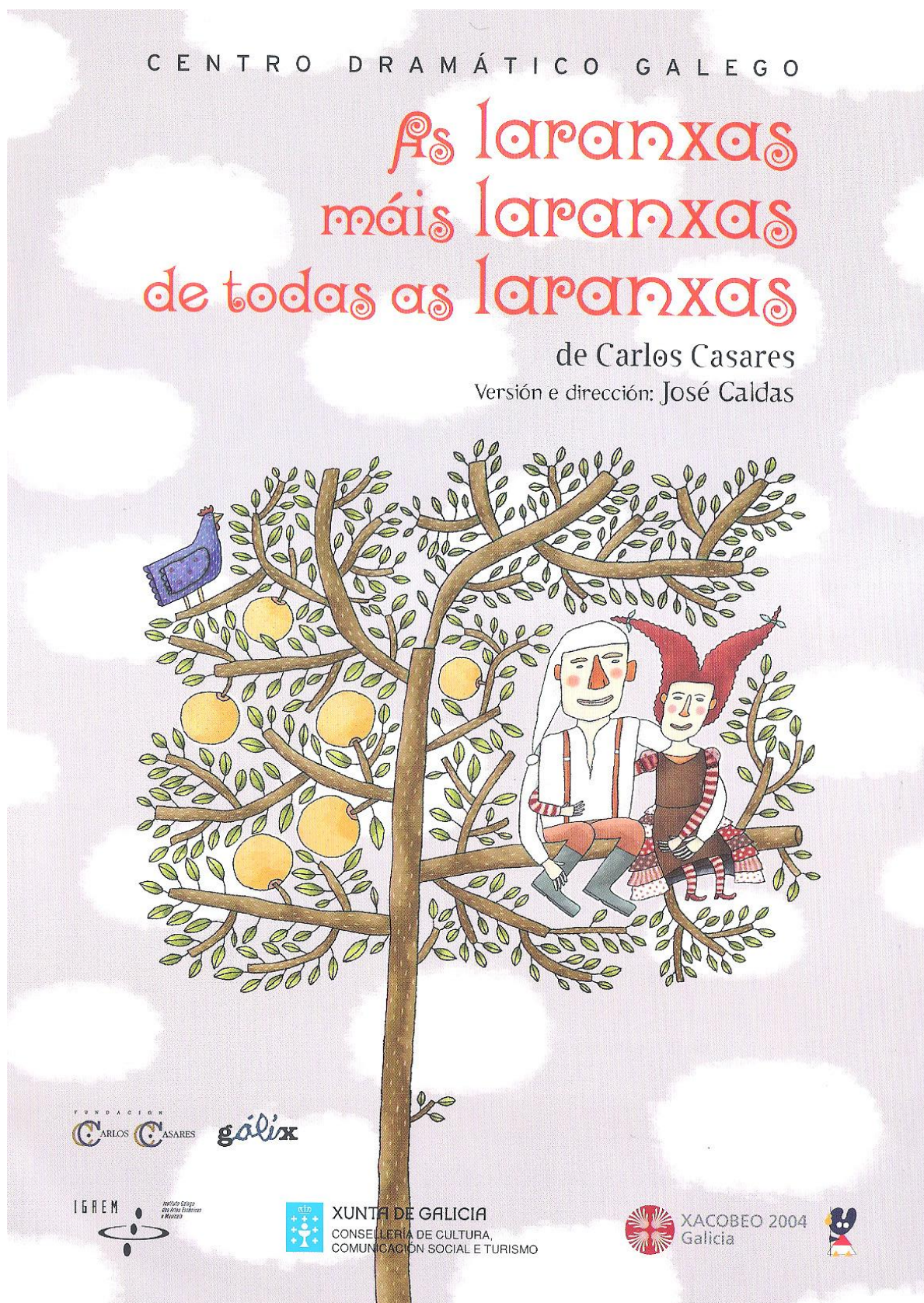

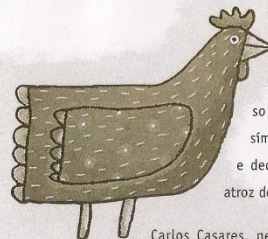
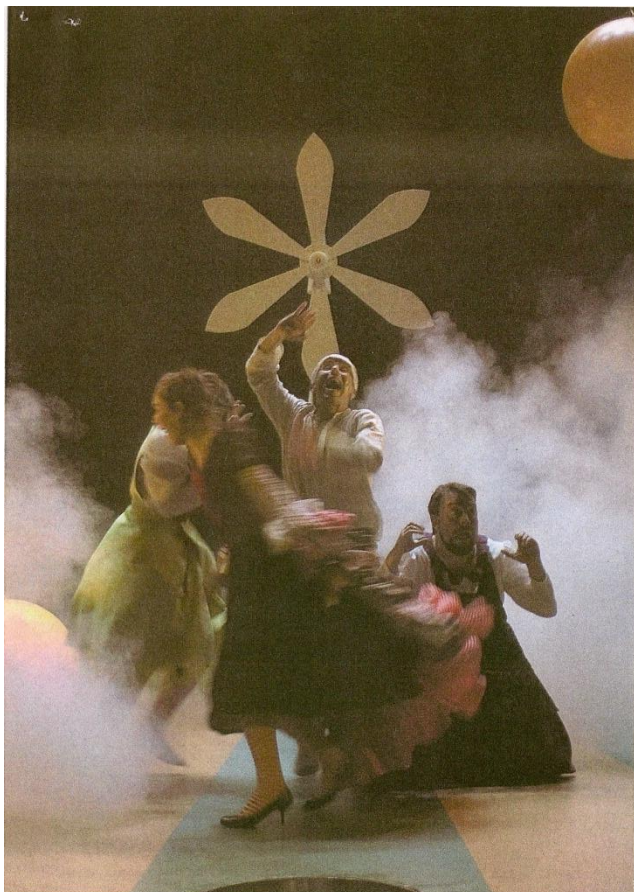

Resultado a ser projectado na tela de PVC perfurada

5. Resultado final:

5.1 Cartaz e Ficha Técnica

[...] Os nenos, todos os nenos, entéganse, con máis entusiasmo, a inventar os seus recintos de realidade, dándolle voltas de parafuso ao real até construír o seu propio espazo verosímil, que aceptará un irreal alleo, alleante, ausente e decote ategado de moralina. Hai unha maneira atroz de ser neno: non selo.

Carlos Casares, neno que foi por terras da Limia, en tempos de fame e de posguerra, non forneceu o seu imaxinario de fadas cursis e princesas ridículas, senón de historias heroicas e aventuras asombrosas, da man, da boca, do seu avó Herminio.

As páxinas da infancia, as únicas que se logran salvar do naufraxio da vida, impregnarán a vida e a literatura de Carlos Casares e, xa que logo, comparecerán, tamén, en *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas* propoñéndolle á literatura infantil galega unha paisaxe fundacional alonxada de tufo maniqueos.

Teño para min que, máis que buscar referencias intertextuais na historia da literatura dramática infantil e pescudar ao miúdo as súas influencias nesta obra, a fonte nutricia das *laranxas* habería que situala á luz dun lume chamado avó ou nos altos solares de Beiro. [...]

Manuel Guede Oliva
Director do CDG

[...] A historia que se conta, localizada no ambiente rural galego, baséase nunha anécdota que ocorrera na horta da casa de Elías e Anxa, onde había un limoeiro ao que de súpeto lle saíron cinco laranxas xigantes e moi estrañas. Unha delas estourou cando o amo da casa a tocou, e a partir deste feito comezaron a ocorrer acontecementos insólitos, ilóxicos, mesmo disparatados, absurdos, pero divertidos. Neles interveñen os donos da horta, o Veciño da escopeta, o Gordo ou Toneladitas, a Veciña Sabida, a Desdentada, o Torto, o Ovo, a galiña Petra e o can Paulino, un conxunto de personaxes pintorescos, moí do gusto do escritor, pois permíttanlle xogar con hipercharacterizacións que, á súa vez, se correspondían cun xeito expresionista de narrar que non é difícil atopar nas conversas e descrições narrativas orais da sociedade rural galega.

Trátase dunha historia fantástica, herdeira do *nonsense* e do surrealismo, pero tamén con acenos intertextuais cara á mitoloxía grega e os contos das *Mil e unha noites*, e intratextuais con boa parte da obra infantil do propio autor.

En efecto, os diálogos disparatados rompen cos convencionalismos patentes nas obras realistas e costumistas anteriores da literatura dramática galega e conseguen xogos lingüísticos que provocan risa e un ritmo áxil que vai pouco e pouco aumentando así como se amorean as situacións.

Por outra parte, o mito da Cornucopia ou Corno da Abundancia da ninfa Amaltea, nodriza de Zeus, así como a cova de Alí Babá cos seus tesouros propicios para quen posuise a fórmula máxica do "Ábrete sésamo", parecen estar latentes ou funcionar como hipotextos da escena final, na que unha das laranxas amosa, ao se abrir, unha serie heteroxénea de xoguetes e lambetadas que provocan a "ledicia xeral" da pequena sociedade.

Finalmente é de apreciar que moitos dos elementos, obxectos, animais e personaxes que figuran nas *Laranxas...*, ou xa estaban nos contos de *A galiña azul* ou habían ser desenvolvidos por Casares na súa obra infantil e xuvenil posterior (a galiña Petra, o ovo, o can ridor, a bicicleta, os personaxes inventores, etc.). [...]

Blanca-Ana Roig Rechou
Faculdade de Ciencias da Educación
(Universidade de Santiago de Compostela)

As laranxas máis laranxas de todas as laranxas, proposta escénica de José Caldas a partir de textos de Carlos Casares foi estreada o día 22 de outubro de 2004 no SALÓN TEATRO de Santiago de Compostela.

Reperto		Lois Soaxe	Carlos Sante
Avelino González <i>Elías</i>	Xan Casas <i>Veciña Desdentada</i>	<i>Veciño Gordo</i>	<i>Veciño da Escopeta</i>
Nuria Sanz <i>Anxa</i>	Rocío González <i>Veciña Sabida</i>		
Equipo artístico		<i>Xastras</i> Concha Abad María Negreira Fernández <i>Maquillaxe</i> Dolores Centeno <i>Fotografía</i> Miguel A. Fernández <i>Produción</i> Francisco Oti Ríos <i>Realización Galiña, Ovo e Pantalla do Veciño da Escopeta</i> Cachirulo <i>Realización de zapatos e narices de "Toneladitas"</i> Pablo Giráldez, "O Pastor"	<i>Perrucas</i> Damaret <i>Lanzador confeti</i> Kabuki <i>Globos</i> A Globo GUÍA DIDÁCTICA <i>Autoras</i> Magdalena de Rojas Cristina Novoa Pilar Sampedro <i>Ilustrador</i> Oscar Villán
Equipo técnico do IGAEM		<i>Prensa</i> Ana Rosales Ana Miragaya <i>Soporte web</i> Xavier Paredes <i>Encargado de talleres</i> Pablo Seoane <i>Encargado da estrutura escénica</i> Salvador Forján <i>Técnico de iluminación</i> Juanjo Amado <i>Técnico de son</i> Guillermo Vázquez Ríos	<i>Tremolax</i> Elíxio Vieites Mauro Chao Luis Méndez Eduardo Canedo Antonio Mayo "Toti" <i>Xastra</i> Concha Abad <i>Agradecementos</i> Pedro Lucas (Biblioteca Club 33-Caixa Galicia)
Centro Dramático Galego			<i>Director</i> Manuel Guede Oliva <i>Xefe de produción</i> Francisco Oti Ríos <i>Actividades culturais e educativas</i> Victor López Carbajales <i>Secretaría de dirección</i> Manuela Domínguez Amoscótegui <i>Axudante de produción</i> Laura Hevia Solares <i>Auxiliar de produción-dirección</i> María Casar Díaz

5.2 Registo fotográfico do ensaio geral;

5.3 Dossier de imprensa

LE CER

GALICIA HOJE
DOMINGO 10 DE OUTUBRO DO 2004 09

Teatro :: O merlo branco

ACTORES Os ensaios da obra teatral adaptada duni texto de Casares vñense desenvolvendo dende principios de setembro

Talento luso brasileiro para o CDG

As figuras do escritor Carlos Casares e do director José Caldas unirán a súa auréola para poñer en escena a primeira proposta de teatro infantil do Centro Dramático Galego: As laranxas máis laranxas de todas as laranxas

Texto: **Xosé Lueiro**
Fotos: **Viky García e CDG**

Será o 22 de outubro. Data transcendente dentro da curta vida do teatro institucional galego. O CDG incorpora por vez primeira ó seu repertorio o teatro infantil, e ó mesmo tempo, unha figura clave da cultura galega contemporánea. O "ilustrísimo" Carlos Casares, o morto daquela primavera. A compañía de todos decidiu, quizais nunha asunción explícita das carencias do país no apartado infantil, contar cos servizos do director luso-brasileiro José Caldas. Director adomado nas súas facetas de actor, autor, profesor ou crítico teatral por unha ampla nómina de traballos e galardóns de ámbito internacional.

"Comecei a miña formación no Conservatorio Nacional de Teatro do Brasil tras ser obrigado polo golpe militar do 64 a abandonar os estudos de Filosofía", explica Caldas, quen engade que a escola de Río de Xaneiro reunía daquela unha amalgama de disciplinas como a danza, a música ou o xoga que achegaba ó alumado unha formación integral, máis alá da expresión oral".

José Caldas exiliase a Europa no ano

72. En Francia, Inglaterra e Portugal consolidou a súa aprendizaxe e desenvolveu as primeiras iniciativas profesionais. Comeza daquela a dirixir obras para menos. "O teatro que fago non é infantil, infantil é o que fan os propios nenos, o meu está dirixido á infancia pero que ofrece varias lecturas orientadas a públicos diversos". O público infantil, na súa opinión é "moi esixente". José Caldas participa en varias montaxes de teatro infantil tanto en Italia como en Francia antes de aceptar a proposta de Manuel Guede. A súa condición foránea, a procedencia dunha cultura distinta á nosa realidade cultural obrigárono a somerxerse na poética de Casares a marchas forzadas. "Lan practicamente toda a súa obra para captar a esencia poética", afirma o responsable da montaxe, e sinala que "O conto da Galiña azul é o que estrutura a proposta escénica, xa que a peza das *Laranxas*, debido ó seu carácter atípico, carece por si mesmo de soporte escénico. Isto faíno certamente atractivo, xa que che dá a posibilidade de ler entre liñas".

Na adaptación que fai de Casares, Caldas apunta que as personaxes, que parecen fantasmas saídas "do teatro do absurdo ou do realismo máxico de Márquez", gañaron en "esperanza psico-

O DIRECTOR José Caldas pon en escena o novo proxecto do CDG

lóxica e social". Presentan trazos da "comedia da arte italiana e do clown mesturados con outros tipicamente galegos".

A súa formación teatral está influenciada polo teatro de tradición oral brasileiro. Isto fai que o director de *As laranxas* se sinta plenamente identificado ca obra do autor ourensán e que "a música, a danza, as artes plásticas, e distintas manifestacións etnográficas atopen un espazo dentro do xogo expresivo do espectáculo".

No tocante á escenografía, a montaxe contou, ademais, ca participación da

prestixiosa escenografía e figurinista portuguesa Marta Sofia Silva. "Mantemos unha forte ligazón profesional, unha forte afinidade na forma de entender o teatro. Ademais as mulleres teñen unha sensibilidade e unha practicidade artística da que carecemos os homes", afirma o director portugués, quen remata aclarando que "preferiu prescindir do realismo que apuntaban as ilustracións do libro de Casares para apostar por unha escenografía menos evidente e máis inzada de suxección, onde cobra protagonismo a presenza dos catro elementos".

As laranxas en nomes

A obra de Carlos Casares, dirixida por José Caldas, conta cun repartimento onde figuran Avelino González, Xan Casas, Nuria Sanz, Lois Soave, Carlos Sante e Rocio González Lorenzo. Na ficha técnica destaca Eduardo Alonso, encargado da iluminación, e Marta Sofia Silva, como escenógrafa, figurinista e responsable do vestuario. A estrea da obra será o 22 de outubro no Salón Teatro de Santiago, onde se manterá en cartelera ata o 28 de novembro. A xira en Galicia realizárase en decembro, xaneiro e febreiro do 2005 e incluíra con toda probabilidade actuacións en Portugal, Italia e Francia posteriormente.

Sobre o teatro infantil

Unha sociedade que lle concede escasa consideración ó teatro infantil pódese dicir que está culturalmente enferma. José Caldas atribúe parte da culpa ós profesionais. "Os espectáculos non teñen calidade, consideran os rapaces pouco menos que idiotas e céntranse demasiado no aspecto formativo". En palabras de Caldas, "a arte non é educativa. Acostumamos a pensar nos nosos fillos coma obxectos sen personalidade, subestimando a súa intelixencia e sensibilidade. Precisamos profesionais serios á fronte dos espectáculos dirixidos á infancia e á xuventude".

A expansión teatral

Tense falado en non poucas ocasións, con respecto ós teatros galego e luso, da posibilidade de xerar espazos de encontro teatral aproveitando a lingua común. José Caldas opina que "á marxe de intercambios esporádicos, o transvasamento de compañías e obras debería ser unha realidade nun futuro próximo". "Para certificar esta realidade sería preciso que Portugal, paralizada hoxe baixo un goberno de extrema dereita, puxese en práctica unha política cultural seria para mellorar a distribución dos espectáculos. Organismos como a Feira de teatro axudarían a organizar a realidade teatral lusa".

ESPECTÁCULOS

Coldplay y Travis participarán en una nueva versión benéfica de la Band Aid de los 80

LA VOZ | REDACCIÓN
■ Estrellas de la música británica están preparando una nueva versión de la agrupación benéfica Band Aid y de su gran éxito musical de 1984, *Do they Know It's Christmas?*. Uno de los cantantes que estuvieron detrás de aquel gran éxito musical de los ochenta junto con Bob Geldof, Midge Ure, afirmó en la BBC que Coldplay, Travis, The Darkness y Keane son algunos de los artistas que ya han respaldado el proyecto hasta el momento.

En 1984, artistas del pop británicos como Durán Durán, U2, Bananarama, Spandau Ballet y George Michael grabaron esta canción, de la que se vendieron 3,5 millones de copias en el Reino Unido y cuya recaudación fue destinada a recaudar fondos para paliar la hambruna en Etiopía.

En 1989, un nuevo grupo de estrellas entre las cuales estaban Kylie Minogue, Wet Wet Wet y Cliff Richard grabó otra vez este tema.

Ahora es la desesperada situación de Sudán la que recogerá los fondos que se recauden con la grabación, que se espera que sea el número uno de estas Navidades.

El líder de Travis aseguró: «Es una idea fantástica. Estaré en donde me digan y cuando me digan y cancelaré cualquier compromiso para participar».

O Centro Dramático estrea a primeira obra para nenos vinte anos despois da súa fundación

O CDG producirá unha peza de teatro infantil cada dous anos

A versión de «As laranxas», incorpora outro texto infantil de Carlos Casares, «A galiña azul»

Camilo Franco

SANTIAGO

■ A estrea, esta tarde, de *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas* por parte do Centro Dramático Galego será a porta que sirva para que o teatro institucional galego «visite regularmente» o xénero para nenos.

A obra de Carlos Casares supón a primeira aproximación ao teatro infantil por parte do CDG, pero non será a última. Segundo anunciou onte o seu director, Manuel Guede, «O Centro ten previsto montar unha peza infantil cada dúas temporadas». Para o director, a tardanza en montar unha peza infantil está xustificada polo momento de madurez que, segundo a súa opinión, vive o teatro galego: «Os nenos son un público esixente e só podemos facer teatro para eles se o facemos con garantías de non defraudalos». Guede asegurou: «Só agora estamos en disposición de afrontar proxectos para os pequenos».

Unha das garantías para esta montaxe é a dirección do brasileiro José Caldas. Despois de traballar en media Europa espe-

A musicalidade é un elemento moi presente na representación

cializado en montaxes infantís, o director adiantou algunhas das peculiaridades da obra: ten un intenso carácter musical, varios niveis de lectura e mestura o texto que dá título á obra con outro que, para Caldas, está cheo de significación: *A galiña azul*. Caldas explicou onte que despois de recibir a proposta de adaptar *As laranxas*, pediu que lle remitisen máis textos para nenos de Carlos Casares. «Entre eles estaba *A galiña e*

gustei tando del que decidín tomarme a liberdade de incorporalo», dixo.

Segundo a interpretación do director, os textos para nenos de Casares «tiran cara ao teatro popular». «Quixen afondar nesa forma de expresión utilizando elementos que teñen moito que ver coas representacións populares», afirmou. Un deses elementos é a música, que toma corpo no espectáculo en varias direccións. Está presente como

CLAVES

Reparto

■ Avelino González, Nuria Sanz, Lois Soaxe, Xan Casas, Rocio González, Carlos Sante.

Funcións

■ De mércores a venres: 11,30 horas, para escolares. Sábados e domingos: 18 horas, público xeral. Ata o 28 de novembro e do 2 ao 13 de febreiro. Salón Teatro, en Compostela.

tal, pero tamén o está, segundo Caldas, «na forma de expresarse e mesmo nos movementos dos corpos». Neste sentido, o director explicou: «Unha das cousas que eu quería ao escoller o elenco é que fosen capaces de manexar esa musicalidade».

José Caldas fixo fincapé, ademais, no que significa traballar para os nenos: «Temos que pensar que os nenos son unha descuberta recente da civilización, ata Freud non se consideraba aos cativos como seres autónomos, quizais por iso aínda non estamos de todo preparados para eles e, en moitas ocasións, consideramos que son adultos en miniatura».

O director do CDG explicou tamén que xa estaba comprometida a asistencia de máis de cinco mil nenos ao espectáculo.

ESCENARIOS

O CDG entra con Casares no teatro para os cativos

► A compañía representará esta fin de semana no Principal de Santiago 'As laranxas máis laranxas de todas as laranxas', nunha versión ideada e dirixida por José Caldas

E.P. • SANTIAGO

O Centro Dramático Galego (CDG) estreará hoxe en Santiago de Compostela a obra de Carlos Casares *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas*, unha produción da que recentemente editou un guía didáctica.

A compañía pública galega cumpre o seu XX aniversario e abre a temporada teatral 2004-2005 con esta montaxe, que supón a súa primeira incursión nunha nova liña de programación que terá en conta o teatro especialmente dirixido aos nenos.

A representación desta obra terá lugar no Salón Teatro de Santiago de Compostela hoxe venres e mañá sábado, en sesións que comezarán ás sete da tarde, e o domingo, a partir das seis da tarde.

A nova montaxe do CDG é unha versión de *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas* feita por José Caldas, quen asumiu tamén a dirección artística desta obra de teatro.

Con motivo desta primeira experiencia no ámbito do teatro infantil, o CDG está a facer especial fincapé na campaña escolar durante o período de exhibición da obra en Santiago.

Sesenta centros

Un total de 60 centros de ensino de toda Galicia confirmaron a súa asistencia ao espectáculo, circunstancia que fixo necesario estender as representacións ata febreiro de 2005. A compañía ten reservadas 21 funcións en horario de mañá para escolares con idades comprendidas entre os 4 e os 12 anos. Asemade, o Centro Dra-

Soto, esquerda, e Guede, onte

FUNCIONES

Unha xira despois de febreiro

As laranxas máis laranxas... ofrecerá en Santiago funcións para escolares os mércores, xoves e venres ás 11:30 horas; e para o público xeral sábados e domingos ás 18:00 horas. O Salón Teatro acollerá a representación do 27 de outubro ao 28 de novembro e do 2 ao 13 de febreiro. A obra viaxará logo polos escenarios de vilas e cidades galegas ■

mático Galego editou, como complemento a esta representación, unha guía didáctica sobre esta obra, que se distribúe entre os escolares de máis de sesenta centros de ensino de toda Galicia que asistirán nos vindeiros meses á montaxe.

Guía pedagóxica

A guía está elaborada polas pedagogas Magdalena de Rojas, Cristina Novoa e Pilar Sampedro e conta con ilustracións de Íscar Villán. Ao longo das súas páxinas propón distintos xogos pedagóxicos e actividades formativas dirixidas a nenos de entre 4 e 12 anos.

A finalidade desta guía é interrelacionar o traballo nas aulas sobre a montaxe *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas* coa asistencia ao espectáculo, polo que presenta contidos que tratar tanto antes como despois de asistir a unha das representacións. O CDG publicou, así mesmo, un novo volume da súa colección *Os libros do espectáculo*, que fai o número 32 da serie e no que, ademais do texto da montaxe, se recolle o estudo crítico elaborado pola catedrática Blanca Roig. Avelino González, Nuria Sanz, Lois Soaxe, Xan Casas, Rocio González e Carlos Sante interpretan aos sete personaxes protagonistas da obra.

A escenografía e o vestuario da nova montaxe do Centro Dramático Galego son de Marta da Silva, a composición musical de Bernardo Martínez, a iluminación de Eduardo Alonso e a maquillaxe de Dolores Centeno.

ESPECTÁCULOS

Escándalo en Rusia por el estreno de una polémica ópera en el Bolshoi

EFE | MOSCÚ

Entre grandes expectativas y un sonado escándalo, el mítico Bolshoi de Moscú estrenó ayer la ópera *Los hijos de Rosenthal*, con libreto del polémico escritor ruso Vladimir Sorókin, tildado de «pornográfico» por el Parlamento.

La obra cuenta la historia de un científico alemán que en los años 30 descubre la clonación, pero, perseguido por los nazis, huye a la Unión Soviética de Stalin. Allí se dedica a clonar obreros «estajanovistas» por encargo del Politburó comunista, también consigue el sueño de su vida, rescatar a cinco genios de la música: Verdi, Tchaikovski, Wagner, Mussorgski y Mozart.

La mayoría ultrapatriótica de los diputados de la Rusia de Putin amenazó con despedir a la directiva del Bolshoi por escenificar la obra de uno de los más controvertidos literatos rusos, el «pornógrafo» Sorókin. Con éste y otros calificativos recibía al público frente al teatro una pancarta de Los Que Van Juntos, movimiento de jóvenes «putinistas» que vela por la pureza ideológica en la nueva Rusia. En defensa del autor salieron militantes de la Vanguardia de Juventudes Rojas.

La Duma celebró una sesión especial para estudiar «cómo pudo ser que en el santuario del Bolshoi pongan una obra pornográfica y decadente de Sorókin», aunque la mayoría no ha leído jamás al autor.

A institución galega crear un foro de opinión dirixido a mestres e alumnos

O CDG proxecta unha programación estable de teatro para nenos

A publicación do DVD e o CD de «As laranxas» abre a colección audiovisual do centro

Camilo Franco

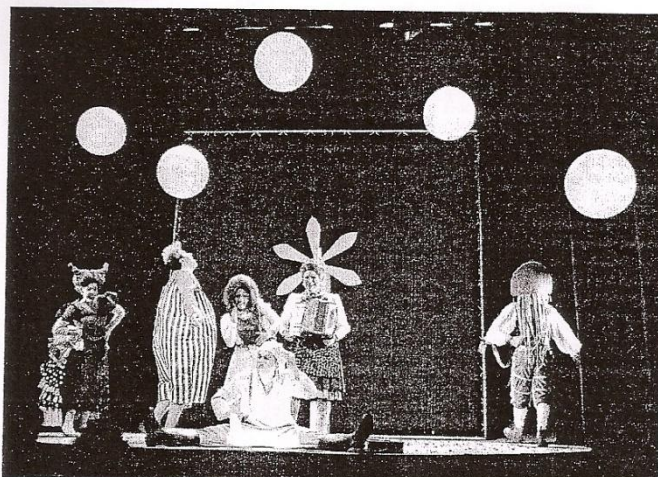
SANTIAGO

O Centro Dramático Galego creará un foro de opinión teatral dirixido aos mestres e alumnos do país que se porá en marcha paralelamente a cada produción infantil que acometa esta institución.

Esta iniciativa forma parte dunha serie de medidas adoptadas pola unidade de produción teatral do Igaem para achegar o teatro aos máis cativos, fundamentalmente a través das escolas.

O foro de opinión realizarase a través de Internet e recollerá as iniciativas dos axentes educativos e máis dos escolares. Segundo a institución, o proceso de comunicación que se abre deberá servir para pór en marcha procesos diferentes e con maior participación dos espectadores cando se trate de producións destinadas ao público infantil.

Unha vez que o centro, despois de dúas décadas de existencia, descubriu o teatro para os cativos coa produción de *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas*, a intención manifestada polo director do CDG é a de representar unha obra infantil cada dous anos, aínda que a periodicidade pode ser diferente, en función

PACO RODRIGUEZ

A obra «As laranxas», de Carlos Casares, foi vista por un total de 16.300 espectadores

CLAVES

Colección audiovisual

■ Composta por un DVD e un CD. É a primeira do teatro galego.

Público de «As laranxas»

■ 16.300 espectadores acudiron á última produción do CDG.

da programación de cada unha das temporadas.

A iniciativa do foro estará acompañada por outras tamén destinadas a chamar a atención dos públicos infantís nas

escolas. Unha delas é o inicio dunha colección audiovisual que acaba de inaugurarse co material procedente da obra de Carlos Casares.

Ademais da unidade didáctica da obra, o Centro Dramático Galego acaba de poñer na rúa un DVD coa gravación realizada pola Televisión de Galicia da montaxe dirixida por José Caldas e máis un disco que, a modo de banda sonora, incorpora as sete cancións que formaban parte do espectáculo.

A intención do CDG é que, seguindo a frecuencia de produción de obras para nenos, se poidan ir ofrecendo ás escolas

este mesmo material de todas e cada unha das montaxes que se fagan no futuro.

Segundo a institución, a exitosa acollida que dispensaron os máis pequenos dos espectadores serve para afianzar este modelo de especial atención á creación de novos públicos entre os cativos.

As cifras de espectadores rexistrados por *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas* foron de 16.300 repartidos en 69 funcións, nas que se inclúen os alumnos de máis de cen centros escolares que tiveron a oportunidade de ver a obra.

A obra teatral «As laranxas máis laranxas de todas as laranxas» despídese do público compostelán

LA VOZ | SANTIAGO

■ O Centro Dramático Galego ofrece hoxe e mañá, ás 18.00 horas, no Salón Teatro, as últimas funcións en Compostela da obra de Carlos Casares *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas*, a primeira montaxe para nenos da compañía de teatro institucional, dirixida por José Caldas.

Este espectáculo é fiel á peza teatral escrita por Carlos Casares e estreada na Mostra de Teatro de Ribadavia de 1973, o mesmo ano no que a obra recibiu o premio O Facho. A montaxe introduce personaxes doutros contos de Casares, como *A galiña azul*, e textos doutras obras súas nas letras das cancións que cantan os actores no escenario.

A obra estreouse en

Santiago no pasado mes de decembro e, logo de percorrer os escenarios de dez cidades e vilas galegas, volveu á capital antes de pechar o seu periplo en Carballo, os días 17 e 18, e en Noia os días 27 e 28 deste mes. O balance de espectadores de *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas* supera os 14.500, debido sobre todo á resposta que acadou nos centros escolares de toda Galicia, 80 dos cales trouxeron aos seus alumnos a Compostela para vela.

O CDG adianta que vai producir novos espectáculos para o público infantil á vista dos resultados desta experiencia, que califica «dun importante paso cara á continuidade desta liña de programación e a súa materialización en vindeiras montaxes».

X ESCENARIOS

El CDG optará al María Casares en diez categorías

► Los montajes 'O ano do cometa' y 'As laranxas máis laranxas de todas as laranxas' suman entre las dos 14 candidaturas ► La entrega de los premios será el 27 de marzo

L.F. • SANTIAGO

El Centro Dramático Galego (CDG) está nominado a diez de los trece Premios de Teatro María Casares 2005, que promueve y organiza la Asociación de Actores, Directores e Técnicos de Galicia.

Esta compañía pública está presente en la mayoría de las candidaturas con un total de catorce menciones, suma de las nominaciones de sus dos montajes *O ano do cometa* y *As laranxas máis laranxas de todas as laranxas*, estrenado el año pasado.

El CDG opta a conseguir premios a los mejores maquillaje, vestuario, iluminación, música original, escenografía, adaptación/traducción, actor y actriz secundarios, dirección y espectáculo. Las únicas categorías en las que la compañía institucional gallega no está seleccio-

'O ano do cometa' del CDG

nada es en las de texto original, y actor y actriz protagonistas.

Sin embargo, en otras modalidades llega incluso a ocupar dos de los tres puestos posibles, como son el maquillaje y el vestuario. En el caso de mejor actriz secundaria, las tres profesionales propuestas (Susana Dans, Nuria Sanz y Patricia Vázquez) actuaron en las obras del CDG.

El montaje de Quico Cadaval *O ano do cometa*, realizado a partir de textos de Álvaro Cunqueiro, opta a un total de 11 premios. Por su parte, *As laranxas..*, dirigido por Xosé Caldas a partir del texto de Carlos Casares, está presente en tres categorías.

Los premiados se darán a conocer en la gala que se celebrará el próximo 27 de marzo en el Teatro Rosalía de Castro de A Coruña, coincidiendo con el Día Mundial del Teatro.

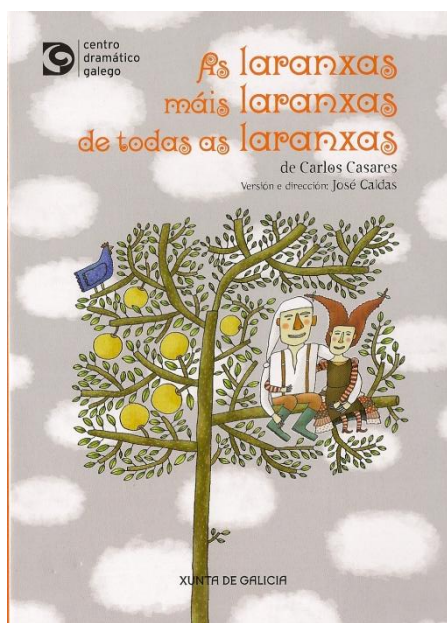
6. Bibliografía e Audiovisual (CD e DVD).

LIVRO DIDÁTICO

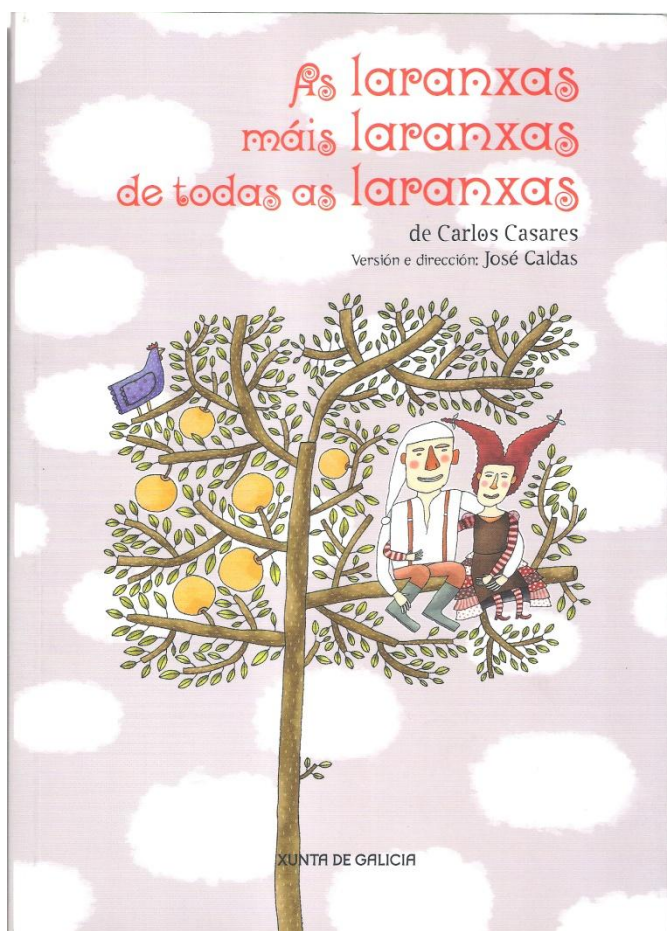
CD DE MÚSICAS

DVD

Video do espectáculo “As laranxas máis laranxas de todas as laranxas” de Carlos Casares, versión e dirección de José Caldas [Dep.Legal C-565-05]. São Tiago de Compostela / Salón Teatro: Centro Dramático Galego, 2005. 1 DVD, 50 min.

LIVRO – COLECÇÃO CDG

As laranxas máis laranxas de todas as laranxas de Carlos Casares (Desenhos de cenário e figurinos) . Versión e dirección de José Caldas, Santiago de Compostela: Xunta de Galicia/IGAEM, col. Centro Dramático Galego, nº 33, 2004, pp. 25-37, (ISBN: 84-453-3896-X);